

ՀԱՐԱՐԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ՀՅՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԱ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 24, 1898

ԹԻԻ 12

ԻՈՂԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	ԵՐԵՎԱՆ
Քրիստոսի Գալ	89
Ինչո՞ւ Կապրիկ	89
Փորձութիւն	89
Հոգեւոր Խորհրդածութիւններ	90
Քիչ Մը Ետք	90
Կարողութիւններու Ուղիղ Կերպարութիւնը	91
«Անձամբ Ի՞նչ Տարաւ»	91
Մեր Մայրերը	91
Երկրի Խորութիւնները Եւ Լուսնի Ամբա	91
Մեծութիւնը	91
Բարեք Գործել Ի Սէր Բարեւոյն	92
Եկեղեցւոյ Զարգացման Միջոցներ	93
Եթէ Շարժութիւն Ծովուն Վրայ	93
Խոստովանութիւն	94
Հանդէս Փաղաքական	95
Դրամական	96

ԱԻՏԱՐԱԲԵՐ ՀԱՐԱՐԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն հինգշաբթի օր:

Տարեկան գինն է ամէն տեղւոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծխտիկ, վեցամսեայն՝ 8/4 մեծխտիկ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մեկ բերրի գինն է 30 փարա:

Հրատարակելի կամ խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ առ Տր. Ճ. Ֆ. Հէրիֆ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն՝ առ Տր. Ճ. Բ. Կրիֆ, Կոնստանդնուպոլս, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միջինարաց Ընկերութեան Կողմանէ,
Ճ. Բ. Կրիֆ, ԱՐՏՈՒՄՏԵՐ
Ճ. Ֆ. Հէրիֆ, ՏԵՐԵՆ-ԲՄԲԱԳԻՐ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԳԱԼ

«Ո՞ր ինձի կու գայ, բնաւ դուրս պիտի չհանեմ»: Յուսողութեան և Աստուածային միութեան օրհնեալ խօսքեր: Յիսուս բոլոր իր պաշտօնէութեան շրջանին մէջ աստեղծեալ աւելի խոստում պարունակող և աւելի յոյս ներշնչող ուրիշ խօսք մը չխօսեցաւ բնաւ: Աւետարանին մէջ ինքզինք կը ներկայացնէ ան իբրեւ հոգեւոր փնտռելու դերադրոյն առարկան: Ինք է սրտի ըզճին և նուիրման կէտ նպատակին: Անոր դարով կը գտնուի հանգիստ, հարստութիւն, առողջութիւն, կեանք. այո, աւանանքն է: Եւ դարձեալ պահանջ չպահանջուիր ունէ արժանիք, ընծայ կամ նկատում:

Մեր պարտքը «Տէր Յիսուս բոլորն է վճարած» կը պահանջէ միայն անձնատուութիւն: Այս սակայն անպայման ըլլալու է: Երբ անոր կու գանք, մեր ետեւ կը թողունք հին կեանքը բոլոր

իր ցանկութիւններով և բաղձանքներով, հին նպատակները, գաղափարները և գործունէութիւնները, և «Քրիստոսի միտքը» կ'առնենք: Անոր Հոգին կ'ընդունինք, անկէ կը սորվինք, անոր ոտքը կը նստինք, և այսպէս անոր պատկերին կը փոխուինք, որով կրնանք Պօղոսի հետ ըսել, «Կենդանի եմ չէ թէ ես» հապա Քրիստոս կենդանի է իմ մէջս»: Ով որ այսպէս Քրիստոսի կու գայ՝ այնպէս աստուգիւ պիտի ընդունուի և փրկուի որպէս թէ լսած ըլլար սա բարի ողջոյնը բուն իսկ Յիսուսէ, «Ապրիս, մօիք բու տիրոջ ուրախութիւնը»:

Ինչպէս ըսած է Ֆրիդիս Պրուքս, Մեռեալ խօսք մը չէ «Ինձի եկէք»ը: Մեռեալ չէր երբ առաջին անգամ ըսուեցաւ Երուսաղէմի մէջ: Բուն իսկ կենաց խօսքն է ան: Պէտք է որ Յիսուսի դարձ, ճանձնաք, սիրէք զայն և ծառայէք անոր: Պէտք է որ ձեր տեղին ունենաք Յիսուսի Եկեղեցիին և գործին մէջ: Ոչ, չըսենք Պէտք է: Մեր պարտականութիւններն ամենէն աւելի լաւ կերպով կ'արտայայտուին երբ անոնք մեր արածութիւնները կոչուին: Կրնաք Յիսուսի դաւ: Վասն զի ըսած է, «Եկէք ինձի, բոլոր յոգնած ու բեռնաւորածներ, և ես ձեզ պիտի հանգչեցնեմ»:

ԻՆՉՈ՞Ւ Կ'ԱՊՐԻՆՔ

Ապրելու եղբ, ոչ թէ որպէս զի բաներ ունենանք, այլ որպէս զի Աստուած աւելի լաւ մարդիկ ընէ մեզ. ոչ թէ որպէս զի կամքի անկախութիւն ունենանք, այլ որպէս զի այդ անկախութեան ծնանի աւելի աղէկ բարիք մը. ոչ թէ որպէս զի դաստիարակութիւն ունենանք, եթէ ասով դպրոց ու դերք կ'իմանանք, այլ որպէս զի դպրոցներէ և դերքերէ արտագրուի աւելի աղէկ մարդկութիւն մը. ոչ թէ նոյն իսկ որպէս զի կրօնք ունենանք, եթէ ասով դասանանք, ծէս, եկեղեցի և քարոզիչ կ'իմանանք: Ասոնք օգտակար են միայն երբ կ'ընեն զմարդիկ աւելի արժանի Աստուծոյ որդիներ կոչուելու:

Լ. ԱՊԸԹ

ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ

Գ

[Խմբագրական]

Միջոցը որով փոքր-խեղճ որդիներս կ'ըլլայ և որով կ'ախարհաւորուին զորոքող զբոսը:

Նախորդ յօդուածով ցուցինք քանի մը բաներ որոնց մէջ կը կայանայ փորձութեան զօրութիւնը, եւ դիտել տուինք թէ որովհետեւ մարդ ազատ ընտրութեան կարողութեամբ օժտեալ է, փորձութիւնը, որ չափ ալ ուժգին ըլլայ, չկրնար նշանակել ընտրատու կամ անձնական պատասխանատուութեան արտաքսում: Կը փափաքինք այս վերջին կէտը մասնաւորապէս պարզել եւ շեշտել, քանզի հիմնական կարեւորութիւն ունի: Հոգեւոր ոյժեր նիւթական ոյժերու պէս չեն գործեր: Եւ մարդ կարող է փորձութեան զօրութեան ներքեւ ընկճիլ այն ատեն միայն երբ անոր տեղի կու տայ իր անձնական ընտրութեան կիրառումով: Մեր շարժառիթները մերն են, այսինքն մեր ընտրութեամբ կ'ընդունինք կամ կը մերժենք մեզի ներկայուած շարժառիթները: Փորձութիւնը կրնայ մեծ ազդեցութիւն ունենալ մեր վրայ, բայց չկրնար ընտրատուել մեզ՝ հակառակ մեր կամքին կամ ընտրութեան:

Յիշելով ինչ որ արդէն ըսուեցաւ ի մէջ կը բերենք անկեալ մարդու վիճակին յատուկ քանի մը իրողութիւններ, որոնցմէ կ'ախեալ է փորձութեան յաջողութիւնը, եւ զորս Սատանան ճարտարութեամբ կը գործածէ իբրեւ փոքր-խեղճ յօշոյ:

1. Հոգեւոր բաներու զբայ մը հոգեւոր ըմբռնութիւն ազդեցութիւնը և ինքն-ինքն: Մեղքը կը շփոթէ միտքը, կը մթնցնէ զայն, իրարու կը խառնէ մեր իղձերը եւ մեր դատումները, մեզ կը զրկէ Աստուածային լոյսէն, կորսնցնել կու տայ անսանկի եւ անցաւոր բաներուն եւ անտեսանելի ու յաւիտեանական բաներուն կարեւորութիւնն ըստ արժանւոյն դանազանելու կարողութիւնը: Մեղքը կը կարծէ արամաքանական կարողութիւնը եւ մեզ կ'առաջնորդէ այնպիսի եզրակացութիւններու որ ուղիղ բանի հակառակ են: Կը նուաստացնէ երեւակայութեան ազնիւ կարողութիւնը եւ ստորին ու անարդ պատկերներով կը լցնէ միտքը, վատարկով դանաք որ աղնիւ են: Եւ մեղաւորի մտքին այս վիճակը անյարմար կ'ընէ զայն փորձութեան ճարտար մերձեցումը նշմարելու: Մեծ Հակառակորդը մարդոց վրայ մեծ առաւելութիւն մը ունի անով որ կոյր են անոնք հանդէպ իրենց հոգեւոր շահերուն: Մարդիկ կը վարժուին իրենց մտաց մէջ փոխան

ճշմարտութեան՝ սուտի, փոխան մաքուր մտածման՝ պիղծի, ներկայութեան։ Մեր գիտութեան ոլորտը նեղ է։ Մեր տգիտութիւնը խորին է։ Ուստի փորձութեան յարձակման նշանակ վիճակի մէջ կը գտնուինք, անպաշտպան եւ զիմամարտելու անպատրաստ։ Մեր տգիտութիւնն ու կուրուքիւնը Սատանային համար յարմար տեղ հաստատուած յենարան մը են, ուր կը գործածէ նա իր լծակները։

2. Մեր դէպքը միջին դարի աստղագիտութեան հետ նման է։ Երբ մարդ առաջին անգամ ստեղծութեան եւ երբ մեղքը դեռ մոտ չէր գտած աշխարհի մէջ, մեր կենդանական ախորժակներն յարմար էին մեղի ծանուցանել մեր ֆիզիքական պէտքերը եւ անոնց գոհացման չափն ըլլալ։ Բայց մեղանշելու հակամէտ բնութեամբ մարդու մը համար այդ ախորժակները բաց դռներ են, որոնցմէ ներս կը մտնէ փորձութիւնը՝ հոգին կրից կամ մարմնաւորութեան գերի ընելու համար։ Այդ ախորժակները գիշատիչ գալիք կ'ըլլան մարդոց հոգիներուն մէջ։ Նմանապէս բնական բաղձանքները, զոր օրինակ, սեփականութեան, պատուի եւ զօրութեան, սահմանուած են մեղ ազնիւ եւ մարդավայել գործերու մղելու։ Բայց ազանութեան, ցանկութեան, հպարտութեան, սնապարծութեան, փառամոլութեան, նախանձու եւ նախանձաբեկութեան գրգռող միջոցներ կ'ըլլան։ Նմանապէս մեր հոգիներուն աւելի բարձր զգացումները եւ սէրերը փորձութեան ազդեցութեան ներքեւ կը վատթարանան, շահամոլ եւ շահախնդիր կ'ըլլան։ Այս կերպով մարդ «կը փորձուի» իր ցանկութիւններէն հրապուրուած ու խաբուած։

Ինչ սոսկալի զօրութիւն ունին այս վատթարացած զգացումները, երբ Սատանան կու գայ բորբոքել եւ գրգռել զանոնք։ Դէպ ի չարն զիմելու այնչափ զիւրամէտ կ'ըլլան որչափ մաքնիւական ասեղը դէպ ի բեւեռը դառնալու։ Եւ ամենէն գէշը սա է որ մարդուն վատթարացումը որչափ մեծ ըլլայ, նոյնչափ մեծ կ'ըլլայ անոր անզգայութիւնը վտանգի նկատմամբ։ Ճիշտ ինչպէս ուղեւորը, որուն զգայարանները տակաւ տակաւ կ'ընդարմանան ցուրտէն, վտանգին հետզհետէ նուազ տեղեակ կ'ըլլայ մինչ ցուրտը քիչ քիչ կը սառնենէ ոտքերը եւ ձեռքերը եւ անզգայութեամբ կ'անցնի ներս դէպ ի կենսական գործարանները։ Խղճի ազդարար ձայնն իսկ կը լսէ, եւ խղճի խայթն այլ եւս անզգալի կը դառնայ։

3. Փոքր-խեղճ զբոսիչներ մեծապէս աւելցած է անով որ արդէն իսկ կ'ընեն նախաճաշ կոփի յընչ։ Կամքը մարդուն արքայավայել կարողութիւնն է։ Անոր մարդկութեան կեդրոնական ստորոգիւթն է եւ անոր եւ ուրիշ կենդանիներու միջեւ գտնուած որոշիչ տարբերութիւններէն մին է։ Կամքով, ազատ ընտրութեան կարողութիւնով, է մանաւանդ որ մարդ նման է Աստուծոյ։ Աստուծոյ օրէնքը եւ կամքը սահմանուած են մարդուն առաջնորդ ըլլալու։ Իրաւամբ մարդուն կամքին պաշտօնն է ընտրել հնազանդութիւն Աստուծոյ կամքին։ Եւ երբ մարդը չընտրեր հնազանդիլ եւ իր անձը կ'ընէ իրեն տէր, այն ատեն անկանոն կեանք մը կը վարէ։ Իր կամքը գերի կ'ըլլայ։ Ինք Սատանային գերի կ'ըլլայ, վասն զի Սատանան կը փութայ օգուտ քաղել անոր Աստուծոյ ապստամբէն։ Ճիշտ ինչպէս երկիրս, եթէ խուսափէր արեւին ձգողական զօրութեան ազդեցութենէն, ելլէր իր ոլոր-

տէն եւ մոլորուն աստղ մը ըլլար, պիտի հնազանդէր անմիջապէս առաջին մեծագոյն մարմնոյն ձգողական զօրութեան, որու ազդեցութեան շրջանակին մէջ ինքնաւոր։

Վերստին չծնած մարդոց մէջ բարոյական եւ հոգեւոր գերութիւնն ի յայտ կու գայ անով որ անընդհատ տեղի կու տան շահու, բաղձանքի եւ զիւրութեան մանաւանդ քան պարտականութեան ձայնին, եւ ստախոսութիւնը գիւրդին կը գտնեն եւ համարձակ ճշմարտաստութիւնը դժուար։ Զղջացեալ մեղաւորներու, հաւատացեալ մարդոց մէջ ալ, փորձութեան զօրութիւնը որմէ կը ջանան անոնք խուսափիլ ի յայտ կու գայ եւ ունենալ այն աղաղակներուն ու աղօթքներուն, որով Աստուծոյ օգնութիւնը կը խնդրեն իրենց հոգեւոր պայքարներուն մէջ։ Պետրոսի նման կը զգան թէ պիտի ընկղմին եւ կ'աղաղակեն, «Տէր, ազատէ զիս»։

Կամքը նկարագրի կեդրոնն է, եւ երբ Աստուծոյ կ'ապստամբի՝ ուղղութիւնը համար իր ջանքերն ապարդիւն կը մնան։

Այսպէս կը տեսնենք թէ Սատանան ինչպէս մարդուն վրայ առատ միջոց կը գտնէ՝ փորձութիւններու ազդեցութիւնն արդիւնաւորապէս յաջող ընելու համար։ Այդ միջոցներն են խաւարած միտք, վատթարացած զգացումներ, գերի վարուած կամք։ Ուրիշ յօդուածով մը ի նկատ պիտի առնենք փորձութեան զօրութեան ամենէն նշանակալից գործնական մէկ յատկանիշը։

ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱՊՈԽԻՒՆՆԵՐ

7.

Մարդկային միջնորդութիւն

«Ու եօթը նկանակը եւ ձուկերը առաւ, գոհացաւ եւ կտրեց ու տուաւ աշակերտներուն, աշակերտներն ալ ժողովուրդին»։ Մատ. ԺԵ. 36։

Թէ՛ հոգեւոր թէ՛ բնական աշխարհին մէջ երկրորդական պատճառներ կան։ Մեր Տէրը Գրիստոս ժողովուրդեան համար հացը կը բեկանէ, բայց ինքը ուղղակի ժողովուրդեան չբաշխեր, այլ անուղղակի կերպով — միջոցով մը — կը բաշխէ։ Նախ աշակերտներուն կու տայ, եւ անոնց ձեռքով ժողովուրդին կը բաշխէ։ Աստուածային բարիքը մարդկային միջոցով մը կը հաղորդուի։ Աստուծոյ Նախախնամութիւնը միշտ այսպէս կը գործէ։ հացով իմ հոգիս կը սնուցանէ, բայց հացը երկրաւոր պաշտօնեայնորէ ձեռքով, եւ երբեմն հոգեղէն ամաններու մէջ, կը զրկէ։ Հացը կը պարգեւէ օրէնքներու միջոցաւ զոր եւ Բնութեան կարգը կը կուգի, փոփոխութեանց միջոցաւ զոր եւ կեանքի յեղեղումները կ'անուանենք, տագնապներու միջոցաւ զոր եւ Մարդկութեան վիշտերը կը յորջորջեն։ Ամենէն հասարակ միջոցներով, ամենէն աննշան դէպքերով, ամենէն անհաւանական պատահականութիւններով կը զրկէ։ Ես ալ ամեն օր, ամեն ժամ, ամեն րոպէս Աստուծոյ պատգամաբերներուն կը հանդիպիմ։ Միթէ զարմանամ որ անապատին մէջ ազնաւները կերակրեցին զՆիդի։ Նոյնքան անակնկալ պատուիրակներ միթէ զիս ամեն ժամ չեն սնուցաներ, Կեանքիս բոլոր զօրութիւնները, որքան ալ անհաճոյ լինին, կերպով մը ինծի չեն սպասաւորեր։ Մինչեւ իսկ անձիս հակառակող կեանքերը անգիտակցաբար իմ կեանքիս կը ծառայեն։ Իմ Աստուծոյ հացը բերաւոր մարդկային ձեռքերէ անցնելէ ետքը ինծի կը հասնի։

Տէր, զիս Բու երկրորդական պատճառներէ մէկը ըրէ։ Կամ իմ չկամիմ՝ Գեղ պիտի

սպասաւորեմ, քանզի ամեն բան Բու Աստուածային նպատակիդ պիտի հպատակի։ Բայց կամքով կ'ուզեմ Գեղ ծառայել։ Զեմ ուզեմ արեւգերբիդ մէջ լոկ անշունչ գործիք մը լինիլ, ինչպէս արեւակը ցերեկուան ատեն եւ լուսինը ու աստղերը գիշերուան ժամանակ։ այլ կ'ուզեմ կամքով, ազատօրէն, եւ գիտութեամբ ծառայել Գեղի։ Կ'ուզեմ Բու հացը գիտակցաբար բաշխել սովաւոր մահ ժողովուրդեանը, եւ Բու զօրութիւնը կամովին մատակարարել ուժասպառ բաղձութեանը։ Կ'ուզեմ ձեռքս առնուլ այն հացը զոր դու կը բեկանես, եւ իմ ձեռքով դայն միւսանգամ բեկանել։ Կ'ուզեմ Գեղէն ընդունիլ Բու զօնորդութեան ոգին, Բու սիրով պատարագուած կեանքը։ Կ'ուզեմ Գեղէն ընդունիլ Բու մարդկային բեռը, Բու կարեկցութիւնը դէպ ի մեր պէտքերը եւ վիշտերը։ Կ'ուզեմ Գեղէն ընդունիլ Բու լաւագոյն, Բու ամենէն Աստուածային պարգեւը, տալու զօրութիւնը եւ կամեցողութիւնը։ Օգնէ ինծի որ ես ալ ուրիշներուն տամ ինչ որ ինծի տուած ես։ Դու Բու անձը ինձ տուած ես։ Ինչ որ դու իմ սիրոյս համար կտրեցիր՝ հաց չէ, Բու հոգիդ է։ Տուր ինձ այդ հոգիդ որ ես ալ իմ մարդեղբորս անձնանուէր լինիմ։ Օգնէ որ զինքս զոհեմ անոր վրայ, զինքս մոռնամ անոր համար, զինքս ծածկեմ անոր մէջ։ Թող վիրաւորուիմ անոր վէրքերովը, թող պատժուիմ անոր վիշտերովը, թող խոնարհիմ անոր խոնարհութեամբը։ Թող այնքան նոյնանամ անոր հետ որ երկուքս մէկ հասարակաց խաչ ունենանք կրելու, մէկ հասարակաց բեռ ունենանք տանելու։ Եթէ միայն անոր մատակարարած պիտի լինիմ այն հացը զոր դու կտրած ես ինծի համար։

Այնթապ

Մ. Կ. Գ.

ՔԻՉ ՄԸ ԵՏԲԸ

Կարեւոր ճշմարտութիւններ ամփոփ եւ պարզ կերպով յայտնող վաղեմի ճարտար ասացուածներուն լաւագոյններէն մին սա է։ «Քիչ-մը-եւտքին ճամբան Ոչ-երբեքին տունը կը տանի»։ Բոլորովին վայելուչ կը թուի որ այս ասացուածը եկած է Սպանիայէ, յետաձգման եւ օգային դղեակներու համբաւեալ երկրէն։ Ունի այն իր մէջ ճշմարտապէս բանաստեղծական թելադրութիւն մը, բան մը՝ որ յայտնի կերպով կը յիշեցնէ վառ երեւակայութեան ատէր ժողովուրդ մը, ախուր փորձառութեամբ գիտակից՝ կարեւորութեան այնպիսի խօսքերու, որոնք ապագային մէջ խնայողութիւն եւ ժրջանութիւն պիտի յանձնարարեն Կրանատայի եւ Սէվիլի հեշտասէր զաւակներուն։

Ահաւասիկ սակայն իրողութիւնը, եւ կարելի չէ վէճի ենթարկել խօսքին ճշմարտութիւնը։ Քանի որ կը տեսնենք որ ամէն օր այս ճամբուն կը հետեւին։ Կարծես թէ մարդոց յոյժ մեծ բաղձութիւններ ճակատագրային իղձ մը ունին այդ խաբուսիկ եւ մանուածոյ ճամբուն հետեւելու։ Երբ անգամ մը անոր մէջ մտնեն, կարծես մթնոլորտը որ այնչափ մեղկ ու մեղմ է որչափ ըլլէ իսկ Սպանիոյ օդը՝ կը խեղդէ ամէն ճիւղ։ Ապա կամաց կամաց կու գան Սպանիական դղեակներու, ծիածանի ամէն գոյնով դղեակներու երազները։ Ոչինչ կրնայ աւելի մոլորեցուցիչ եւ մահաբեր ըլլալ քան այս առերեւոյթ հեշտութիւնը։

Այն մարդիկ որոնց կը պատահի մարդայն պողոտային վրայ բան մը չեն յայտ-

ներ անոր ընդարձակող զգացութեան եւ վառագոյնութեան վրայ: Ինչպէս յայտնէին: Իրենք իսկ այդ հմայքին տակ կը գտնուէին: Խնդրեցէք որ այսինչ բանն ընեն, կամ դարձաւ յայտնեցէք թէ ինչո՞ւ այսինչ բանը չէ գործուած, եւ անա կ'ըսեն առ հասարակ (թէ եւ խնդիրն ըլլայ ամենակենսական եւ ամենակարեւոր), «Շատ աղէկ, շատ աղէկ. պիտի ընեմ քիչ մը ետքը»: Քայլ մը եւս առած են այն ճամբուն վրայ որ պիտի տանի զանոնք Ոչ-ուրեքի քաղաքը եւ Ոչ-երբեքի տունը: Այսու ամենայնիւ կը քաշեն անոնք: Կը քաշեն ուխտավար մը դաջողներու երջանկութեամբ, երազելով միշտ այնպիսի երազներ որ բնաւ պիտի չիրականանան, եւ վերջապէս յուսահատութիւն հնձելով:

ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՂԻՂ
ԿԻՐԱՌՈՒԹԻՒՆԸ
(Պատ. Ուէլքը՝ Ուայ Սթիւ)

Ներքին կոչուած յանցանքներու համար իրեւել չբռնողաբ ամենէն աւելի յաճախ «Ես այսպէս ստեղծուած եմ», կ'ըսուի: Զարմանալի պիտի ըլլար եթէ կարող չըլլայինք արդարացիւ Աստուծոյ ճամբաները հանդէպ մարդկութեան, ընթերցողին առաջնորդելով հաւատալու մեզի հետ թէ ամէն բնական կարողութիւն զոր ունինք, օրինաւոր կիրառութիւն եւ սահման մը ունին:

Առնենք ուրիշներու վրայ պակասութիւն փնտռող անձ մը: Չկայ խօսք մը որուն չհակառակի նա, չկայ գործ մը որուն մէջ սխալ եւ թերութիւն չգտնէ: Արդ՝ այս է ընտիր յատկութիւն մը չարաչար գործածելուն մէկ օրինակը: Այս է կարգի կանոնի եւ մաքրութեան եւ վայելչութեան եւ իրաց պատշաճութեան զգացում՝ յիմարական ծայրայեղութիւններու տարուած: Ուրիշներու վրայ պակասութիւններ կամ կարծեցեալ պակասութիւններ տեսնելու այդ նոյն սուր կարողութիւնը, իր պատշաճ սահմանին մէջ մնալով, շատ օգտակար պիտի ըլլար մարդու մը պակասութիւնները դարձանելու համար: Քննադատելու կարողութիւնը ազնիւ կարողութիւն է, բայց պէտք է որ հպատակի լուսաւորեալ խղճի:

Շատ տարիներ առաջ, մինչ Սկոթլանդի քաղաք մը կը գտնուէի, ըստեցաւ ինծի թէ կար միլիոնաւոր մը, շատ հոգեւոր անձ մը, ողորմութեան գործերով լի: Ինծի տեղեկութիւն տուողն ըսաւ, «Եթէ նա նորոգուած մէկը չըլլար, ապա մը պիտի ըլլար»: «Ինչպէս», հարցուցի: «Սապէս», ըսաւ բարեկամս, «ճայրագոյն աստիճան զգուշութեամբ կը գործէ ոեւէ գործ: Եթէ զանիկա համոզես ըստ նպատակիդ բարի եւ ըստ ծրագիրներուդ իմաստուն եւ գործադրելի ըլլալուն, եւ ինք վստահ ըլլայ թէ ամէն բան ըստ կարգին է, շատ առատածեղն կ'ըլլայ ստակնուրեւելու եւ յօժար՝ խորհուրդ եւ խրատ տալուն»: Իր բնական միտումը, աշխարհէն կառավարուելով, դէպ ի կծծութիւն եւ խստութիւն մղուեցաւ: Իսկ երբ Աստուածային շնորհքէն առաջնորդուեցաւ, յայնժամ մղուեցաւ խոհական եւ առատածեղն սիրոյ: Ինք օր ապա մը պիտի ըլլար, մարդասէր մը կըլտ:

Առնենք խղճատութիւնը: Այս դմարդ կա՞մ մարտիրոս կ'ընէ, կա՞մ հալածիչ: Պօղոս ճիշդ այնպէս խղճամիտ էր երբ Քրիստոսը կը հալածէր, ինչպէս երբ յետոյ չարչարուեցաւ անոր սիրոյն համար: Խղճին հնազան-

դիլ էր այդ, բայց խղճի մը՝ որ խոտորած էր նախապաշարուածով եւ տգիտութիւնով:

Մեր ամենէն ընդհանրացած մեղքերէն մին է բարկութիւնը: Արդ՝ մէկը կ'ըսէ, «Ես բնապէս դիւրագրգիռ եմ, եւ չեմ կրնար այդպէս չըլլալ: Բնութիւնս այս է, այսպէս չիւնուած եմ»: Աստուած մինչ շատերուն տուած է խառնուածքի այս տաքութիւնը, որպէս զի այս գործունէութիւնը, մտքի այս արթնութիւնը ամենէն աղէկ կերպով գործածուի: Ոչ, բարեկամ, դուն չստեղծուեցար «աշխոյժ եւ կրքոտ» Դուն ստեղծուեցար «աշխոյժ եւ հաստատամիտ»: Թող ըստ կարողութիւններդ գտնեն իրենց ուղիղ ճամբան: Դիտէք Լիվինկսթընը: Կը ճանչնայի անոր եղբայրը, կը ճանչնայի անոր հօր ընտանեաց հովիւը, կը ճանչնայի նաեւ այն մարդը որուն քարոզութիւնը դարձի բերաւ հայրը, եւ այսպէս կրօնք մտցուց տանը մէջ: Եթէ մեծ երկրախոյզը նորոգուած մարդ մը չըլլար, պիտի ըլլար յամառ եւ կամակոր մարդ մը, որուն հետ դժուար է վարուիլ: Բայց նա տեսած էր Քրիստոսը, եւ Քրիստոս մինակ չթողուց զնա:

«ԱՆՁԱՄԻ ԻՆՔ ՏԱՐԱԻ»

Վախճանաւ Նիլ Տօ երիտասարդութեան ժամանակ, Ամերիկեան Մէյնահանգի Փորթլենտ քաղաքին ջրհանկիրներու կամաւորաց ճիւղին պեան էր: Արեւելութեան դէմ իր բուն նախանձին պատճառաւ ատելի եղած էր ոգելից ըմպելի վաճառողներուն, ուստի ասոնք կը ջանային պաշտօնանկ ընել զնա: Դատաւարանի մատնուեցաւ: Դատաւարանէն մին ըսաւ թէ Մր. Տօ ինքնագլուխ կը գործէ: Եւ երբեք փոյթ չընէր մարդոց կեանքը: Եւ իրեւել ապացոյց ըսաւ թէ անգամ մը ինծի հրամայեց ձեռքս գտնուած ջրհանի պատիճը տանիլ այնպիսի տեղ մը ուր մերժեցի երթալ, ըսելով թէ մարդ չկրնար ողջ մնալ հոն:

Հարցաքննութեան միջոցին ըստեցաւ, «Այն ատեն ինչ ըրաւ Մր. Տօ»: «Պատիճը առաւ ձեռքէս եւ ըսաւ որ մէկ կողմ երթամ»: «Այնուհետեւ»: «Զանիկա անձամբ ինք տարաւ կրակին մէջ»: Ասոր վրայ պետին դէմ յարուցուած ամբաստանութիւնը ի դերեւ ելաւ:

ՄԵՐ ՄԱՅՐԵՐԸ

Փէնսիլվանիոյ Երկաթուղւոյն Թիւատէլֆիոյ մեծ կայարանին մուտքն է երկար կամուրջ մը որ տուններուն գագաթներէն վեր կը բարձրանայ: Ներս մտնող եւ դուրս ելող հարիւրաւոր կառախուսներ կ'անցնին եւ կ'անցնին այս կամուրջէն ամէն օր, ճերմակ ծուխի ամպեր թողլով իրենց ետեւը դրօշներու պէս մինչ կը սուրան Միութեան նահանգներուն մէջէն: Այնքան անընդհատ է անոնց անցըն ներս ու դուրս, որ երբեմն հազիւ թէ մէկ վայրկեանէն աւելի միջոց կ'անցնի հասնող եւ մեկնող կառախուսներուն սոյլին մէջտեղը:

Օտարական մը, տեսարանը կարճ ժամանակ մը զննելէ ետեւ, երկաթուղւոյ մէկ պաշտօնէին յայտնեց իր հիացումը նկատմամբ այս անթիւ կառախուսներուն կառուղիներուն հանճարին որուն շնորհիւ բախում չպատահիր:

«Անոնք պատասխանատու չեն», պատասխանեց մարդը: «Այս կամուրջէն անցնող բոլոր կառախուսները մէկ մարդու տնօրինութեամբ կը շարժին որ հոն, այդ ճեր-

մակ աշտարակին մէջ, կը նստի: Նա անոնց վրայ բացարձակ իշխանութիւն ունի: Անոնց մէջ գտնուող իւրաքանչիւր ճամբորդ կը խորհի, 'Ես կ'երթամ Քալիֆորնիա, կամ Պոսթըն, կամ Եւրոպա՝ Բայց անոր երթալը, գալը, բուն իսկ կեանքը կախեալ է խոհեմութենէն եւ խելքէն այն անտեսանելի փոքրիկ մարդուն՝ որուն վրայ երեք լսած չէ ճամբորդը, եւ որուն անունը երեք պիտի չգիտնայ»:

«Ինչ կ'ըլլայ եթէ այս մարդը անփոյթ գտնուի կամ մոռնայ իր գործը մէկ ժամ», ըսաւ օտարական ինքնիրեն: Ինքն ալ նստաւ կառախուսը մը եւ սրացաւ բլուրներէն անցաւ, բայց մտքէն չեւաւ այն անծանօթ, առանձնակեաց հսկողը եւ անոր սոսկալի պատասխանատուութիւնը: Ինքը շատով քիչով ճամբորդած էր իր կեանքին անցեալ տասներկու տարիներուն մէջ, կրած էր մեծ փորձութիւններ եւ ենթակայ եղած էր վիճակի փոփոխութիւններու: Երբեմն քանի մը տարիներ կ'անցընէր առանց իր առուն տեսնելու: Սակայն հիմա միտքը կ'իյնար խորհուրդ մը, որ յանկարծական ցունց մը կու տար իրեն թէ այդ տան մէջ ի վերջինիս, աղքատիկ, անշուք ազարակատան մը մէջ կը գտնուի փոքրիկ կին մը որ, իր աղօթքներով կը յուսար իր որդւոյն կեանքն ուղղել: Նա երեք տեսած չէր այն քաղաքները որոնց մէջ իր որդին կարճ ժամանակներ բնակած եւ չարաչար աշխատած էր: Քիչ բան գիտէր իր զաւկին կրած այն նեղութիւններուն վրայով: Երկու երեք տարի կ'անցնէր երբեմն, առանց երեք լսելու անոր անունը, եւ սակայն կը հաւատար թէ ամուր բռնած էր այն Զեռը որ կը կառավարէր իր որդւոյն կեանքը: Իսկ որդին իր բացակայութեան միջոցին կը մտածէր այն անթիւ մայրերուն վրայ որոնք առանձին սենեակներու մէջ այսպիսի հոգեւոր նուրբ կապով մը կապուած են կեանքերուն հետ իրենց զաւակաց որոնք երկրի վրայ կը թափառին, յուսալով զանոնք աղաւթի կործանումէ, բերել զանոնք երջանկութեան եւ Աստուծոյ:

«Եւ մենք կը մոռնանք զանոնք, երբեք չենք խորհիր անոնց վրայ»: Այն բիրտ մարդուն աչքերը աղօտացան արցունքով եւ, «Ինչ պիտի ըլլայ մեզի եթէ մեր մայրերը մոռնան մեզ: Ինչ պիտի ըլլանք եթէ իրենց ձեռքը քաշեն մեզմէ», ըսաւ:

ԵՐԿՐԻ ԽՈՐՈԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆԻ ԼՈՒՍՆԻ ԱՄԲԱԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ
(Փրֆ. Ն. Ս. Շէյքը)

Ա. Օ'ոփուն խորութիւնները եւ երկնից անդունդը, երկուքն ալ երեւակայութեան առարկայ են: Խորաչափ գնտակը կ'ընկղմի մէկուն մէջ եւ աչքը կը թափանցէ միւսին մէջ, այնպէս որ կ'ունենանք չափ մը, թէպէտ անկատար, անոնց ամբաւորութիւնը չափելու: Բանը ուրիշ է երկրիս մէջին այսինքն ներքին մասին համար: Հոն երեւակայութիւնը կը յաղթուի, վասն զի երկրիս ներքին մասը պինդ է: Թէպէտ սա ճիշտագոյն անպարէզ մը կը ներկայանայ երեւակայութեան քան ոեւէ ուրիշ բան, բաց ի երկնից անսահմանելի խորութիւններէն, եւ սակայն յաճախ չենք մտածեր անոր վրայ:

Իրաւ, աւելի բան զիտենք հաստատուն աստղերուն ճշգրիտ վիճակին վրայ քան զոր տակաւին սորված ենք մեր հողագունդին ներքին եւ կեդրոնական մասերուն վիճակին վրայ: Եւ մարդոց միտքերը չեն

ուղղութիւնը հոն ուր գիտութիւնը քիչ առաջ-
նորոգութիւն կ'ընէ:

Ամենէն խորունկ հանքը մղոն մը վար
չիջնար, եւ ծակուած հոր մը ատկէ աւելի
հեռուն չիջնար դէպ ի երկրիս կեդրոնը:
Ուրիշ խօսքով, մենք մեր արուեստներովը
հազիւ թափանցած ենք երկրագունդիս մակ-
երեսէն մինչեւ կեդրոնը հեռաւորութեան
մէջ չորս հազարերորդին: Ինչ որ կայ
վարը, ուղղակի չյայտնուիր մեզի այլ՝ ա-
ւելի անուղղակի, հին ժայռերուն միջոցաւ
որոնք խորապէս թաղուած էին իրենց ժա-
մանակին, նսեւ հրաբուխներու միջոցաւ,
երկրաշարժներու միջոցաւ, եւ այն գիտու-
թեան միջոցաւ զոր աստեղագէտը ստացած
են երկնային մարմնոց եւ անոնց իրարու
հետ ունեցած յարաբերութեան սովորական
պատմութեան նկատմամբ:

Անոնք որ կ'ուզեն գաղափար մը ունե-
նալ երկրիս խորութիւններուն վրայ, պար-
տին ջանալ ձեւադրելու պատկեր մը երկրիս
ձեւին եւ մեծութեան: Նախ եւ առաջ պար-
տին ազատուիլ երկրիս տափակութեան
գաղափարէն: Վասն զի թէպէտ երկար ժա-
մանակէ ի վեր եւ աղէկ կերպով սորված են
մարդիկ եւ խօսքերով ընդունած են թէ եր-
կիրս գնդաձեւ է, սակայն գրեթէ ամէն
մարդու այնպէս կը թուի թէ անոր մակե-
րեսը տափակ է: Մինչեւ անգամ թէպէտ
երկրիս գնդաձեւութեան վրայով մտաւորա-
պէս համոզուած ըլլանք, քնազգային տպա-
ւորութիւնը միտեալ է մնալ եւ այդ մասին
մեր մտածութիւնը դժուարացնել:

Այս սխալ ըմբռնումէն ազատուելու ա-
մենէն աղէկ կերպն է ելլել ծովուն կամ մեծ
լճի մը մերձակայ մէջ բարձունքը, այնպէս
որ կարող ըլլանք տեսնել գնդաձեւութեան
ամենէն զգալի ապացոյցները, այսինքն ջու-
րերուն ընդարձակող տեսութեան դաշտը, եւ
նաւերուն աներեւութեանը հորիզոնէն, մինչ
կը թուին թէ հորիզոնէն վար կ'իջնան:
Այսպէս հաւանորէն պիտի ջնջուի մարդուս
մտքէն երկրիս տափակութեան հին եւ ա-
մենէն քնակաւ գաղափարը:

Մարդու մը երկրիս իրեւ գունդ մը ըմ-
բռնելէն ետքը յաջորդ կէտն է կարող ըլլալ
երեւակայել թէ անջրպետին մէջ կտրուած
է այն եւ Բեւեռային առանցքին վրայ կը
թաւալի: Դիւրին է ընդունիլ թէ բանը այս-
պէս է. բայց բաւական դժուար է օտանալ
յստակ գաղափար մը այդ իրողութեան վրայ:
Թերեւս այս վախճանին հասնելու ամենէն
աւելի առձեռն պատրաստ կերպը լուսին
գննութիւնն է: Լուսինը երկրագունդիս պէս
դրուած է երկնից մեծ պարապուծեան մէջ,
բայց չթաւալիր իր առանցքին վրայ, եւ
ուստի միշտ իր միեւնոյն երեսը կը դարձնէ
մեզի:

Լուսինը շատերու փոքր կ'երեւնայ, ու-
մանց ալ սեղանէ մը մեծ կ'երեւնայ, եւ առ
հասարակ տափակ կ'երեւնայ: Յաճախ նա-
յելով լուսինն վրայ սա գիտութեամբ թէ
իւր երկու հազար մղոն տրամագիծ ունի,
աստիճան մը կրնանք համոզուիլ թէ մեծ
ընդարձակութիւն ունեցող մարմին մըն է
այն: Չայս ընելու համար երեւակայութիւնը
վարժեցնել պէտք է, բայց այն ատեն կը յա-
ջողինք, երբ միտք կը բերենք թէ հրաբուխի
ամենէն փոքր խառնարանը (հրաբերանը) զոր
կրնանք տեսնել փոքրիկ դիտակով, իրեւ
տասը մղոն տրամագիծ ունի:

Բ. Լուսին տափակութեան սխալ գաղափա-
րէն կրնանք ազատուիլ շատ դիւրին կերպով

մը, այն է՝ դիտելով զայն երբ, ինչպէս յաճախ,
ցերեկ ժամանակ յատակ կը տեսնուի: Այդ
ժամանակ հաւանորէն կ'երեւնայ իր ճշմա-
րիտ յատկութեամբ, իրեւ ամբաւ գունդ մը
որ երկնից անջրպետին մէջ կը լողայ: Կ'արժէ
հետաւորու ըլլալ այսպիսի տպաւորութեան
մը որ անկարագրելի չքեղութիւններէն
մին է:

Չննող անձը, այսպէս պատրաստուած ըլ-
լալով ըմբռնել գունդի մը ձեւը, աղէկ կ'ընէ
եթէ երեւակայէ թէ լուսինն մակերեսին
վրայ կայնած է, եւ թէ երկրիս երկնից մէջ
կը կենայ իր առջեւ: Չննող պէտք է գրա-
նուի լուսինն մութ մասին մէջ, վասն զի այդ
ժամանակ երկրիս անոր դարձած կողմը ու-
ղղուած պիտի ըլլայ արեւուն կատարեալ
լուսովը եւ պայծառափայլ վիճակի մէջ պի-
տի երեւնայ: Այս մեծ գունդը որուն տրա-
մագիծը իր արեւանակին տրամագիծին չորս-
պատիկն է, մինչեւ իսկ լուսն աչքին պիտի
յայտնէ իր այլազան կերպարանքները — իր
ցամաքները, ծովերը, լիճերը, մեծագոյն
գետերը եւ լեռանց շղթաները մինչ կը դառ-
նայ իր առանցքին վրայ: Անոր բոլոր հա-
մայնապատկերը աչքի առջեւէ պիտի անցնի
քսանըչորս ժամու մէջ:

Մարդ իր ձեռքը երկրագունդ մը ունե-
նալով կրնայ իր երեւակայութիւնը վարժե-
ցնել թէ երկրիս ինչպէս պիտի երեւնայ
եթէ զննուի վերը ենթադրուած պայմաննե-
րուն ներքեւ: Նա այսպէս պիտի պատրաս-
տուի հասկնալով թէ ինչ կարեւոր է մեզի
բան մը գիտնալ այս աշխարհին ներքին
մասերուն վրայ, որուն մակերեսը այս հիա-
նալի պատկերը կը ներկայացնէ:

Մինչ մտածենք երկրիս ներքին մասին
վրայ, կրնանք նախ տալ մեր ուշադրու-
թիւնը սա խնդրին թէ անոր զանգուածը
շատ ծանր է եւ յայտնապէս յոյժ հոծ: Մենք
գիտենք մեծ ճշգրտութեամբ, այլեւայլ փոր-
ձերու շնորհիւ, թէ երկրագունդս իր ծան-
րութեան երկուքուկէս անգամ ծանրու-
թիւն պիտի ունենար եթէ ամենէն պինդ
ապառաժներէն, զոր օրինակ՝ կրանիթէ,
բաղկանար: Այսպէս, — եթէ երկրագունդիս
կեդրոնական մասերը չինուած չեն ծանրա-
գոյն մետաղներէ, ինչպէս՝ երկաթէ, որուն
պատճառ չկայ հաւատալու, — ենթադրելու
ենք թէ ամբողջ զանգուածը ճնշուած է բուն
իսկ իր ծանրութեամբ, եւ այսպէս ծանրա-
ցած է: Այս է ամենէն ապագով տեսու-
թիւնը. եւ այս ամենէն աղէկ կը համաձայնի
երկրագունդիս վրայ մեր բոլոր միւս գիտցած-
ներուն:

Որովհետեւ մեր ամենէն խորունկ հան-
քերը ցած են բաղդատելով մակերեսէն մին-
չեւ կեդրոնը հեռաւորութեան հետ, այսինքն
ամբողջին մէջ չորս հազարերորդէն պակաս
են, ժայռերը իրենց այս ճնշին խորութիւն-
ներուն մէջ անգամ կը ցուցնեն թէ, ամե-
նէն կարծրերէն զատ, կը սկսին ճմլուիլ:
մինչեւ իսկ հալի հոսիլ իրենց վրայ ճնշող
ծանրութեան ներքեւ: Այսպէս, շատ ան-
խառնքերու մէջ հերձակալի խաւերը որոնք
բաւական կարծր ժայռ կ'երեւնան, ճմլուած
եւ զանգուած մը եղած են, այնպէս որ շատ
անգամ կը կտրուին:

Իւր հինգ մղոն խորութեան մէջ ստոյգ է
թէ բոլոր ժայռերն այնպէս ճնշուած են ի-
րենցմէ վեր գտնուող հողին ներքեւ, որ
հանք մը, ինքնիրեն թողուելով, չկրնար
բաց պահուիլ: Այսպէս կը տեսնենք թէ
քարայրներ չեն կրնար գտնուիլ աւելի խո-
րունկ հողին մէջ, իրաւ, տարակուսելի է

թէ արդեօք մակերեսէն երեք մղոն վարը
կը գտնուի խոռոչի կամ այրի հետք որ լուս-
նաչքի տեսանելի ըլլայ: Ասկէ կը հետեւի թէ
երկրիս կեդրոնը կատարելապէս կուռ եւ
հոծ է:

Ընդհանուր գաղափար մը կայ թէ ջուրը՝
միայն երկրիս երեսը կամ անոր կեղեւին
ցածագոյն մասին մէջ կը գտնուի. բայց խո-
րագոյն հանքերուն մէջ ժայռերը շատ ջուր
կը պարունակեն, եւ հրաբուխներէն հոսող
լավային մէջ մեծ քանակութեամբ ջուր
կը գտնենք շոգիի ձեւով: Իրողութիւնը
սա է որ ջուրին քանակութիւնն այնչափ
մեծ է եւ այնքան խորութիւնէ կու գայ ջուրը,
որ ջուրը պէտք է նկատել տարր մը երկրիս
կազմութեան մէջ եւ մակերեսէն մինչեւ
շատ մը հեռու: Չենք գիտեր թէ մինչեւ
որչափ վարը կը գտնուի ջուր:

Կան քանի մը կերպեր որոնցմով ջուրը
կրնայ մտած ըլլալ այս տեղերը: Կրնայ եր-
կիրս կազմող շոգեղէն կամ փոշետեսակ
նիւթերուն հետ գտնուած ըլլալ անոնց հա-
ւաքուելով եւ ամփոփուելով երկրագունդս
ձեւակերպելէն առաջ, Հեղանիթ մը մա-
սամբ վար կը սողոսկի ժայռերուն փոքրիկ
ծակախճներէն եւ ճեղքուածներէն, եւ կը
մղուի դէպ ի երկրագունդիս կեդրոնը այն
մեծ ճնշմամբ որ կը ներգործէ ասոր մէջ
ինչպէս կը ներգործէ ուրիշ տեւէ երկայն
խողովակի մէջ, Թերեւս աւելի ընդարձակ
մասի մէջ կ'իջնէ դէպ ի ներքնակողմը եւ
կը թաղուի ժայռերուն մէջ ասոնց կազմուած
միջոցին:

Այս թաղումը տեղի կ'ունենայ կերպով
մը զոր պէտք է դիտել, եւ որուն հետե-
ւանքները շատ կարեւոր են:

Ծովերուն եւ լիճերուն յատակներուն
վրայ շարունակ կը հաւաքուի դիրտ աւազի,
տիղմի կամ խիճերու որոնք սովորաբար
խառնուած կ'ըլլան կենդանիներու կամ բու-
սականներու կամաքներու հետ: Դիրտը
հաւաքուած ատենը անոր մասնիկներուն
մէջտեղերը միջոցներ կը մնան որոնք կը
լցուին ջրով: Մինչ ուրիշ խաւեր կը
ձեւանան հիմա յիշուածին վերի կողմը, այս
թաղուած ջուրը կը փակուի նորակերտ
ժայռին մէջ, ժամանակի ընթացքին մէջ
այսպէս թաղուած ջուրը կրնայ ծածկուիլ
մակերեսէն շատ մղոններով վար:

Գիտենք օրինակներ որոնց մէջ ժայռերը
որ խաւ խաւի վրայ կը դիզուին, յաճախ
մղոններով թանձր կ'ըլլան: Հաւանապէս չէ
որ այս թաղուած ջուրը քանակութեամբ
հաւասար ըլլայ ծովերուն եւ ովկիանոսնե-
րուն բովանդակած ջուրին քանակութեանը:
Երկրիս ներքին մասին ամենէն հետա-
քերաշարժ եւ կարեւոր կերպարանն է մեծ
տաքութիւնը որ կայ հոն: Շատոնց ծանօթ
է թէ երկրիս խորութիւնները շատ տաք
են: Այս կ'ապացուցուի այն բազմաթիւ
աղբիւրներով, որոնք բարձր ջերմութիւն
ունին, եւ յաճախ այնքան բարձր որ անոնց
ջուրը շոգիի ձեւով դուրս կու գայ, հրա-
բուխներով որոնք կը հոսեն հալած ժայռ:
Եւ այդ աղբիւրներուն յատակներուն թըր-
ծուն եւ ուրիշ կերպով փոփոխուած յառ-
կութեամբ որոնք ժամանակաւ խորապէս
թաղուած էին եւ յետոյ երեւան ելած են:

ԲԱՐԻՔ ԳՈՐԾԵԼ Ի ՍԵՐ ԲԱՐԻՈՅՆ

Բարիք գործել ի սէր բարւոյն: Աստուա-
ծային է, բարիք գործել վասն արդեանց
բարւոյն մարդկային է: Գործել բարիք ի սէր
բարւոյն, ըսինք թէ, Աստուածային է:

քանզի այլ ինչ կարող է շարժել զԱստուած՝ գործել բարին, եթէ ոչ՝ բացարձակ սէրն բարւոյն։ Ինչ փոխարինութիւն կարելի է Արարչին՝ ակնկալել արարածէն, որ ստացած է զոր ինչ ունի՝ Արարչին բարութենէն։

Արժան է ըսել թէ մարդկային հոգին իւր բարոյական մաքրութեան մէջ հարկ է որ տեսնէ սրբութեան գեղեցկութիւնը, սիրէ զայն եւ գործէ բարին վասն սիրոյն ներքին արժանեաց բարւոյն։ Ըստ որում ի պատկեր Ամենասրբոյն ստեղծուած է նա, ապա եւ կարող ըմբռնել արժանիքն բարւոյն եւ ընդունակ սիրել զայն։

Բարձրագոյն բարոյական սէրն առ բարին զոր անկեալ մարդկութիւն կարող է մատուցանել՝ չէ անխառն սէր առ բացարձակ բարին։ քանզի մարդ, անսալով իւր էութեան խոնարհագոյն միտմանց եւ տալով առաջնութիւն անոր խնդրանաց, ըթացուցած է իւր բարձրագոյն էութեան յատուկ կարողութիւնները։ ապա եւ չէ կարող տեսնել սրբութեան գեղեցկութիւնը եւ սիրել գործել բարին՝ միայն վասն գերագոյն արժանեաց բարւոյն։

Բարւոյ հարազատ սիրոյն ամենէն մօտն է հաւատացելոյն սրտին երախտագէտ սէրը, որ մշտնադիմ կ'առաջնորդէ հաւատացեալը հարազատ, ազնիւ եւ վեհ բարեգործութեան։ Երախտագէտ սէր առ Աստուած, որ է աղբիւր ամենայն բարեաց, ի հարկէ կ'առաջնորդէ հաւատացեալն ի սէր սուրբ առ բարին, բարւոյն բարձրագոյն իմաստով։ Բայց նովին չափով որով կը պակասի այս ըմբռնում՝ մուտ կը գտնէ փոխարէն ընդունելու ակնկալութեան շարժառիթն եւ կ'եղծանէ բարի գործոց բարձրագոյն արժանիքն։ Յայտ իսկ է ուրեմն թէ ամենայն բարի գործը, որ մարդոց երեւնալու, կամ հոգեւոր փոխարինութիւն ստանալու, կամ խղճի ձայնին գոհացում տալու համար են, նոյն չափով զուրկ են ճշմարիտ եւ հարազատ բարեգործութեան հանգամանքէ։

Արդարեւ ճշմարիտ է թէ ոչ մի մահկանացու կարող է ըսել թէ իւր բարի գործերն զերծ են անարժան եւ անհարազատ շարժառիթներէ։ Բայց այդ պատճառաւ չպարտիմք բաւականանալ անհարազատ բարեգործութիւն կատարելով եւ կամ հրաժարիլ բարեգործութենէ, վասն զի չէ բոլորովին օուրբ եւ հարազատ ամենայնիւ։ Չեմք խրատեր սպաննել մարմինն որպէս զի հոգին փայլի, այլ թէ պարտիմք լրջութեամբ մշակել հոգւոյն բարձր կարողութիւնները, այնպէս որ կարող ըլլան նուաճել խոնարհագոյն էութեան անարժան միտումները ու բերել զանոնք յուղղութիւն, եթէ երբեք կ'ակնկալեմք ինչի ժառանգ երկնից թագաւորութեան եւ որդեգիր Ամենասրբոյն։

Տէրն մեր գրաւ մեր առջեւ գաղափարական մը գոր չէ հնար գոհացնել այլով իւրիք՝ բայց միայն մշակելով հարազատ սէր առ բարին։ «Կատարեալ եղէք՝ ինչպէս որ ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է», կ'ըսէ Տէրն մեր։ Այս հրաւեր պէտք չէ համարիլ անեղիւթիւն։ Տէրն մեր, մինչ երկրի վրայ էր, «պտղեացաւ բարիք ընելով» բայց առաւելապէս հակառակ էր բարեգործ փառեցեաց, զի կը կատարէին անսուրբ սրտով, եւ կը հռչակէր զանոնք քան մաքուաւորները եւ մեղաւորներն աւելի անյարմար՝ մտնել երկնից թագաւորութիւնը։ Երբ տեսաւ աղքատ որբեւարիին վրայ նշանն անկեղծ բարեգործութեան, գովեց զայն թէ եւ միայն մէկ լուամայ էր նուիրածը։

Արդ, եթէ լուրջ փափաք ունինք ինչի գործող հարազատ բարեաց, պարտիմք մշակել զայն՝ կրելով մեր մէջ խոնարհ եւ երախտագէտ սիրտ մը առ Աստուած։ Յայնժամ միայն կարող կ'ըլլանք Հոգւոյն Սրբոյ օժանդակութեամբ յորինել ի մեզ բարի նկարագիր մը յարմար երկնից թագաւորութեան։

Կ. պոլիս

Յ. Մ.

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ (Շար. Նախընթաց Թիւն)

4. Ուրիշ կէտ մը, զոր նպատաւոր կը համարիմ եկեղեցւոյ զարգացման, է Բրիտանական Այդեւ-Թիւն։ Կը վախճամ թէ ոմանց յուսահատութիւն աղղկն ամենուրեք գիտցած բաները գրելով։ սակայն ես կը փափաքիմ արթնցունել զեկեղեցին իր արդէն ի ձեռն ունեցած միջոցները շահագործելու եւ անոնց պիտանութիւնը երեւան հանելու։ Եկեղեցին նոր հաստատութիւն մը չէ, ալ դարերու պատմութիւնը ունի իւր առջեւ, եւ այդ երկար միջոցին մէջ շատ իմաստուն միջոցներ եւ աղղու կերպեր գործադրուած են Աստուծոյ թագաւորութիւնը յառաջացնելու։ Մեր պատեհութիւնն է մեղուներու նման քաղել անոնցմէ ամենէն լաւ եւ յաջողակ կերպերն եւ զանոնք գործադրել մեր ժամանակի ոգւոյն եւ պահանջմանց համաձայն։ Աղէկ է նոր կերպեր եւ միջոցներ փնտռել, սակայն միշտ իմաստութիւն չէ հին եւ փորձուած կերպեր եւ միջոցներ արհամարհել եւ խոտել, միայն՝ վասն զի հին են։

Արդ՝ քրիստոնէական այցելութիւններ կատարել մեզի ծանօթ բան մ'է։ Կը համարձակիմ ըսել սակայն թէ մենք չենք ճանչցած զանի իր բոլոր աղղուութեամբը։ Սակայն, երբ այցելութիւն կ'ըսեմ, թող չհասկցուի քարոզչական այցելութիւններ, այլ այն այցելութիւններն զորոս եկեղեցին ինք պիտի կատարէ։ Թող քարոզիչը տայ իր այցելութիւններն որքան որ ինքը կրնայ։ Սակայն պաշտօնեան երբեք չկրնար կատարել այն բաժինը որ եկեղեցւոյ կ'իյնայ ընել։ Այս գործին մէջ եկեղեցին աւելի մեծ բաժին եւ գործ ունի կատարել քան պաշտօնեան։ Եւ այն բաժինը որ եկեղեցւոյ իւրաքանչիւր անդամի կ'իյնայ կատարել՝ չկրնար կատարուիլ ուրիշի մը միջոցաւ։ Այս պարտականութենէն փախուստ չկայ։ պաշտօնեան վարձուած չէ եկեղեցւոյ անդամոց կամ անհատ քրիստոնէից կատարելիք գործը փոխանորդաբար կատարելու։ Ոչ, պաշտօնեան իր պաշտօնէական գործերը ունի կատարելու։ Եւ ոչ մի քրիստոնեայ ազատ կ'ըլլայ իր քրիստոնէական պարտուց բաժինը կատարելէ, վասն զի պաշտօնեայ վարձած է եւ ինք տուրք կու տայ անոր համար։ Եւ ուստի եթէ քրիստոնեայ եղբայր մը կը թիրանայ իր պարտքը կատարելէ, այդ գործը, ինչ որ ըլլայ, չկատարուած կը մնայ յաւիտեան։ Բայց ինչո՞ւ քրիստոնեայք նախանձախնդրութիւն չունենան եկեղեցւոյ զարգացման այս վսեմ եւ պանծալի գործին մէջ։ Թող խումբ մը եղբայրք — թերեւս երկու զրացի եղբայրներ — իրենց գործ ընեն անհոգ եւ թմրած մարդիկ հոգեւոր պաշտամանց առաջնորդելու ուր կարենան շինութիւն առնել։ «Հաւատքը լսելն է»։ Ուրիշ խումբ մը անձինք թող փոյթ ունենան ժողովի եկողները քաջալերելու, միութարակ տեղեր նստեցնելու զանոնք, ընդունած տպաւորութիւններն հասկնալու, անոնցմէ արդիւնք փնտռելու կամ նոր բացատրութիւններ աւելցունելով պարզելու։

անոնց՝ տրուած քարոզը։ փնտռեն զանոնք իրենց գործի տեղերուն մէջ եւ իրենց լսած ճշմարտութիւնները առօրեայ վիճակներու պատշաճեցնեն։ անոնց տրամադրութեանց մասին պաշտօնեային լուրեր հաղորդեն եւ քարոզչին այցելութեանց պատրաստեն զանոնք եւ անոնց տունները։ Ուրիշ կարգ մը անձինք թող իրենց գործ ընեն հիւանդներու, սգաւորներու, նեղեալներու եւ այլ կարգի տառապեալներու երթալ։ Չանան միութարակ զանոնք։ արթնցունեն զանոնք՝ իրենց միութարակութիւնները փնտռել Աստուծոյ խօսքին մէջ, Անոր տանը մէջ եւ Անոր շնորհաց գահին առջեւ։ Ուրիշ կարգ մը անձինք եւս թող Չանան հեռաւոր անկիւններ աղօթից եւ յորդորանաց ժողովներ կազմել, ուր կարենան լսել ընել Աստուծոյ խօսքը այնպիսեաց որ ուրիշ կերպով չպիտի ուղէին կամ չպիտի կարէին լսել։ Այսպէս եկեղեցւոյն մէջ տիրող եռանդն ու բորբոքը արձագանգ գտնեն հեռաւոր թաղերու մէջ եւ անոնցմէ կայծեր ելլեն արծարծելու փրկութեան հուրը։ Ինչո՞ւ եկեղեցւոյն կենդանութիւնը չտեսնուի եռանդուն ջանքերով հոս ու հոն։ Վերջապէս թող ուրիշ խումբ մը անձինք իրենց գործ ընեն գինեմոլներ, խաղամոլներ, անպարկեշտ ու դատարկապորտ անձինք գտնել եւ բերել զանոնք Աւետարանին եւ շնորհաց աղբեցութեանց տակ, գիտնալով թէ «ան որ մեղաւորը իր մոլորութեան ճամբայէն կը դարձնէ, հոգի մը մահուանէ կ'ազատէ, եւ մեղաց բաղմութիւնը կը ծածկէ»։ Թող եկեղեցին ունենայ այս գործունէութիւնը եւ հաւատարի եմ որ քիչ ատենէն պիտի աղաղակէ «Աս տեղը ինծի նեղ է. տեղ տուր ինծի որ ընակիմ»։ Արդ, քրիստոնեայ եղբայրս, անոնք բոլորը գիտցած բաներդ են։ Սակայն ինչքէ՞ր անոնց քրքարէն չես ինչ է։ Ունի՞ս այս ժրջանութիւնը։ Ունեցա՞ր եկեղեցւոյ մէջ այնքան աշուղտ չեւ ժրջան գործիչներ, եւ եկեղեցին չզարգացաւ։ ոչ երբեք։ Այլ եկեղեցին չաճի երբ եղբայրք թոյլ եւ անհոգ են իրենց պարտուց կատարման մէջ, եւ ապա, որովհետեւ «Աստանան գործ չունեցողին հետ գործ ունի», կ'ելլեն վէճեր, երկպառակութիւններ, խռովութիւններ, անկարգութիւններ, պաշտօնէի չհանդիսներ, այլովքն հանդերձ։ Իսկ երբ իւրաքանչիւր ոք իր պարտքը ճանչնայ ու կատարէ, ժամանակ չպիտի գտնէ խռովութիւն յարուցանելու, փափաք եւ պէտք ալ չպիտի ունենայ, նոր երեւցած «դառնութեան արմատ» մըն ալ չուտ պիտի վերցնէ մէջտեղէն որ չըլլայ թէ նեղութիւն պատճառէ եկեղեցւոյն մէջ, քանզի ինք աշխատանք եւ քրտինք թափած է անոր խաղաղութեան եւ յաջողութեան համար։ Ուստի, եղբայր, դուն քու բաժինդ արթնութեամբ եւ հաւատարմաբար ջանաւ կատարել։ Պաշտօնեային օգնական եղիւր, ուրիշներ ալ մղէ գործելու, եւ ապահով եղիւր, աճում եւ զարգացում պիտի հետեւի։ (Շար. Նախընթաց Թիւն)

ԵՕԹՆ ՇԱՐԱԹ ԾՈՎՈՒՆ ՎՐԱՅ (Ե. Ա. Ճ., Էդիւն-Բի)

4.

Յաջորդ օրը տեսանք Ֆրանսական արեգակնաւետ եւ կանաչազարդ ծովեղբը։ Ո՛րչափ տարբեր էր Անգղիոյ սպիտակ, ապառաժուտ եւ մշուշապատ ծովեղբէն։ Հետզհետէ մօտեցանք ցամաքին, մինչեւ որ հասանք Լուառ գետին բերանը, որոյ վրայ չիւղուած է Սէն Նազէր քաղաքը։ Եթէ Տո-

վերջի պարզած տեսարանը վսեմ էր, Լուսառ
գետին բերանը փառաւոր տեսարան մը
կը պարզէր: Մեր ետեւը կը տարածուէին
Պիսգայեան Ծոցի փրփրաղէզ ալիքները, եւ
մեր առջեւ կը տեսնէինք Լուսառի պղտոր
եւ հանդարտ ջուրերը: Գետին աջակողմեան
եզերքը պնդուած էր ծառերով, կանաչ դաշ-
տերով եւ Սէն Նազէրի գեղեցիկ շէնքերով:
Այսպիսի տեսարան մը ակնապարար կրնայ
կոչուիլ թերեւս, վասն զի ալէկոծ ծովու մը
կամ վեհ տեսարանի մը ազդած երկիւղը
չկար որ կերպիւ իւրիւր աչքերուն արգելք
ըլլար հիացմամբ ամէն կողմ նայելու: Սէն
Նազէրի առջեւ ուրիշ նաւուղի մը եկաւ
մեր շոգենաւը, զմեզ գետէն վեր տանելու
համար մինչեւ Շանթընէ:

Գետի վրայ նաւարկելը իւր անուշիկու-
թիւններն ունի. շոգենաւը երբեք չչարժիր
եւ չըջակայ տեսարանները միշտ կը փոխուին:
Մենք ալ անշուշտ, քանի մը շաբաթ շարու-
նակ ծովու վրայ ըլլալէ ետքը, շատ լաւ
կը գնահատէինք այս փոփոխութիւնը: Շո-
գենաւին վերնայարկին վրայ հանգիստ նստած,
խօսակցութեամբ կամ խաղերով զուարճա-
նալ եւ նոյն ատեն զիտել գետին երկու
կողմը սփռուած ծառազարդ գիւղերը, կա-
նաչ այգիները եւ արտերը, յիշատակելի
փորձառութիւն էր: Ձեռագործ ջրանցք մը
կայ այս գետին քով, որ գետին վերին մէկ
մասը ստորին մէկ մասին հետ կը միացունէ:
Մեր շոգենաւը այս ջրանցքէն գնաց, եւ այս
առթիւ երկու աւազաններէ (lock) անցանք:

Վերջապէս հասանք Շանթընէ եւ շոգե-
նաւը խարխիւ նետեց թուղթի անագին
գործարանի մը առջեւ, որոյ համար բերած
էինք մեր փայտը: Ընթերցողք կը յիշեն
թերեւս Աւստրիայի մէկ յօդուածը փայտէ
թուղթ չինելու ճարտարագործութեան վրայ:
Իբր երկու հազար մղոն հեռուէն փայտ
բերուած էր թուղթ չինելու համար, որ
ապա ուրիշ շոգենաւերով թերեւս աշխարհի
ամէն կողմը պիտի զրկուի: Շոգենաւը բա-
րեղադարձաբար այս անգամ ալ գեղեցիկ տեղ
մը խարխիւ նետեց, վասն զի վերնայարկէն
կը տեսնէինք Լուսառի մէկ բաւական մեծ
մասը եւ անոր բարեբեր եւ մշակեալ եզերք-
ները: Ինչպէս ուրիշ ամէն նաւահանգստի
մէջ հոս ալ առողջապահական պաշտօնեայ մը
եկաւ մեր որպիսութիւնը հարցնելու, եւ
անկէ ետքը եկան մաքրատան պաշտօնեայք,
որ շոգենաւին բոլոր քննքներն եւ մեր քով
դնուած ծխախոտը, անուշեղէնները եւ
ըմպելիները կնքոյ տակ դրին, անոնցմէ մաս
մը այդ նաւահանգստին մէջ մեր գործածու-
թեան համար դուրս թողլով: Այս նախա-
զգուշութիւն ամէն նաւահանգստի մէջ
ի գործ կը դրուի, որպէս զի չըլլայ թէ նա-
ւապետը կամ նաւաստիք այդ տեսակ ապ-
րանքներ իրենց հետ բերեն մեծ քանակու-
թեամբ որպէս թէ իրենց անձնական գործա-
ծութեան համար, եւ ապա առանց մաքս
վճարելու գաղտնագողի ցամաք հանեն եւ
զանոնք վաճառեն: Այսչափ զգուշութիւնն
ալ բաւ չհամարուիր, եւ գիշեր ցերեկ մաք-
սատան պաշտօնեայ մը շոգենաւին մէջ կամ
անոր քով կը հսկէ քննելու ինչ որ շոգե-
նաւէն ցամաք փոխադրուի: Այս նաւա-
հանգստին մէջ մաքսատան պաշտօնեայք
չափազանց աշխուրջ գտնուելով քիչ մը
ծխախոտ գտան երրորդ նաւապետին եւ
անտեսին քով, որք անհոգութեամբ մոռցած
էին անոնց ցուցնել զայն եւ ուստի գեղե-
ցիկ տուգանք մը վճարեցին հրճուեալ քննիչ-
ներուն:

Երբ շոգենաւին առողջապահական եւ
մաքսային քննութիւններն աւարտեցան,
գործաւորք սկսան բեռը պարպել: Ֆրան-
սացի գործաւորք Գերմանիոյ եւ Ֆինլան-
տիոյ մէջ մեր տեսած իրենց արհեստակից-
ներէն աւելի արթուն, համարձակ եւ արա-
գաշարժ կ'երեւէին, սակայն անոնց մեծա-
մասնութիւնը փոքրակազմ եւ գունատ մար-
դիկ էին: Գործաւորներէն մին շոգենաւին
վերնայարկին վրայ յանկարծամահ եղաւ,
եւ մեր անմիջական ջանքերը, որ յաջորդ
օրուան Ֆրանսական թերթերուն մէջ գնա-
հատուած էին, անօգուտ գտնուեցան: Ու-
րիշ գործաւոր մը եւս գործելու ժամանակ
յանկարծ նուաղեցաւ: Այս տեսակ արկած
ուրիշ նաւահանգստի մէջ չպատահեցաւ եւ,
առանց ամբողջ Ֆրանսական ազգին վրայ գա-
ղափար յայտնած ըլլալու, սա կրնանք ըսել թէ
գէթ այս նաւահանգստին գործաւորք մեր տե-
սած Անգլիացի, Գերմանացի, Ֆինլանտացի
եւ Սպանիացի գործաւորներուն չափ առողջ
էին: Իրենց ապրելու եղանակը ասոր զխա-
ւոր պատճառներէն մին է հաւանօրէն: Ձեռ
գիտեր թէ կիրակի օր գործելու սովորու-
թիւնը ո՛րչափ ազդեցութիւն ունի գործա-
ւորներու առողջութեան վրայ: Ոչ մէկ ու-
րիշ երկրի մէջ տեսանք որ շոգենաւերու
բեռը պարպէին կիրակի օր, բայց Ֆրանսայի
մէջ կիրակի օր ալ ըստ սովորականին մեր
շոգենաւին բեռան պարպուիլը շարունակ-
ուեցաւ: Ձեռ կրնար ըսել թէ Եւրոպայի
մեր տեսած միւս երկրներուն մէջ կիրակին
սուրբ կը պահուէր, բայց գրեթէ ամէն մարդ
գէթ կը հանգստանար իւր գործէն, եւ թեր-
եւս կը զուարճանար: Ֆրանսայի մէջ կի-
րակի օր բոլոր վաճառատուները եւ գոր-
ծարաններն ըստ սովորականին բաց էին,
եւ թէպէտ եկեղեցիներն ալ լեցուն էին
երկրպագուներով, դուրսը ամէն մարդ իւր
սովորական գործով զբաղած էր:

Մինչ գործաւորք շոգենաւին բեռը պար-
պելու վրայ են, մենք ալ ժամանակ ունինք
ցամաք ելլելու եւ շրջագայելու: Թուղթի
գործարանը այցելելու թոյլտուութիւն չկը-
ցանք ստանալ, թէեւ անօրէնին հետ բաւա-
կան ծանօթութիւն ունէինք: Ուեէ այցելուի
բացարձակապէս արգիւտած է եղեր այդ գոր-
ծարանը մանկէ կ'երեւի թէ ինչպէս ուրիշ շատ
գործարաններու մէջ հոս ալ ճարտարագոր-
ծական գաղտնիքներ կային: Եթէ գործա-
րանը մեր առջեւ վաղ էր ուրիշ շատ տե-
ղեր կային զորս կրնայինք այցելել: Շան-
թընէ այնչափ մեծ տեղ մը չէ, բայց իւր
գործարաններուն շնորհիւ քիչ շատ կարե-
ւորութիւն ստացած է: Շանթընէի կից է
Նանթ քաղաքը, որ նմանապէս Լուսառ գե-
տին վրայ կը գտնուի եւ իբր 130,000 բնա-
կիւն ունի: Հոս երթալու համար Եւրոպայի
գիծ վր կայ որոյ վրայ կը բանին օդաշարժ
կառքեր: Ամէն կառք օդաշարժ մեքենայ մը
ունի, եւ կայարանէ մը կը ստանայ ճնշեալ օդ
իւր կարճ ուղեւորութեան մէջ գործածելու
համար: Այս կառքերը ճիշդ շոգեկառքի նման
աղմուկ կը հանեն: Բայց ո՛չ ծովու եւ ո՛չ
շոգի կը տեսնես: Ամէն օր այս կառքերէն
միով Նանթ կ'երթայինք: Առաջին օրը կի-
րակի էր, եւ քանի մը կաթոլիկ եկեղեցի-
ներ գացինք: Ասոնք ամէնքն ալ մեծ եւ
գեղեցիկ շէնքեր էին, եւ ամենուն մէջ ալ
մեծ բազմութիւն կը գտնուէր: Արարողու-
թեանց մէջ արտասովոր բան մը չկար, եւ
մեզ համար միակ նորութիւնը սա էր որ
կիներ եկեղեցւոյ մէջ կը ծառայէին. օտակի
հաւաքում ընելով եւ աթոռ ցուցնելով:
Հաւաքիչներէն մին մեր քով եկաւ եւ մեզմէ
իւրաքանչիւրը տասն ֆլէնցինոյ դրամ մը
(20 փարա) տուաւ անոր, բայց այն հա-
ւատարիմ կ'իյնէ հինգ սանթիմ հատուաւ իւ-
րաքանչիւրիւ: Կ'երեւի թէ այս տեղի սովո-
րութիւնն է տասն փարա միայն տալ եկե-

ղեցւոյն եւ ո՛չ աւելի: Ուրիշ օր մը գացինք
տեղւոյն մայր եկեղեցին, որ վաղեմի եւ
անագին շէնք մ'է: Երբ ներս մտանք, բա-
րեղադարձաբար հարսանեաց հանգէս մը կը կա-
տարուէր: Գնահատելի ճարտարութեամբ մը
յաջողեցանք հարսնեւորներու յատկացեալ
աթոռներ գրաւել, այնպէս որ ամէն բան
դիւրաւ կրնայինք տեսնել: Եկեղեցական մը
կատարեց պսակի երկար արարողութիւն մը,
որմէ դժբաղդաբար շատ բան չհասկցանք:
Իսկ անագին երգեհոնի մը եւ ջութակի մը
վսեմ եւ հնչուալ ունուագածութիւնը, այս-
պիսի հին եւ հոյակապ շէնքի մը մէջ, մեծ
ազդեցութիւն գործեցին մեր վրայ: Հանդի-
սին աւարտելէն առաջ հարսնեւոր սպիտա-
կազգեստ տիկին մը երիտասարդի մը ընկե-
րակցութեամբ եւ գեղեցիկ պարկ մը ի ձե-
ռին սկսաւ հարսնեւորներու յատկացեալ
մասին մէջ շրջագայիլ: Մենք շատ զարմա-
ցանք կարծելով որ եկեղեցւոյ մէջ շաքարե-
ղէն կը բաժնէին: Տիկինը կամաց կամաց
մեզ կը մօտենար, եւ յայնժամ մեր զար-
մանքը շուարման փոխուեցաւ, վասն զի
տեսանք որ հարսնեւորք նուէրներ կը ձգէին
պարկին մէջ, Հիմա սկսանք զղջալ որ հար-
սնեւորի աթոռ գրաւած էինք, վասն զի այս
անգամ հինգ սանթիմ բաւական չէր, եւ
չէինք գիտեր թէ ո՛րչափ էր փոքրագոյն
նուէրը զոր կրնայինք տալ առանց շատ կծծի
համարուելու: Երբ հաւաքող տիկինը մեզ
շատ մօտեցաւ, մենք սկսանք կարեւոր
նիւթերու վրայ իրարու հետ խօսակցիլ, եւ
երբ մեր խօսակցութիւնը վերջացաւ, յա-
տեսանք որ տիկինը մեր քովէն անցեր էր:
Անտարակոյս քաղաքավար հաւաքչուհին
տեսնելով որ մենք օտարական էինք եւ
սխալմամբ հարսնեւորներուն մէջ կը գըտ-
նուէինք, մեր կողմը չեկաւ, այնպէս որ
մեր շուարման երբեք տեղի չկար:

ԽՈՍՏՈՎ ԱՆՈՒԹԻՒՆ

Երկու հոգի նպարավաճառութիւն ընելու
համար ընկեր կ'ըլլան: Մին քիչ շատ դրամ
ունի, բայց առեւտրի մէջ վարժ չէ: Միւսը
ճարպիկ է, բայց դրամ չունի: Ասոնք կը բա-
նան խանութ մը ու կը շարունակեն քանի
մը տարի ամենայն հաւատարմութեամբ եւ
ճշգրտութեամբ: Կը յաջողին եւ աղէկ կերպիւ
կ'ապրին: Օր մը իրենց գիւղացի բարեկամ-
ներէն մին 100 հատ հաւկիթ ընծայ կը բերէ
դրամատիրոջ բացակայութեան: Ծարպիկ
ընկերն 100 հաւկիթը բաժնելով 50 հառ-
ըր ընկերին տունը կը զրկէ, սա տարբե-
րութեամբ որ իրեն խոչորները վար կը դնէ,
թէեւ ընկերը լուր չունի:

Արդէն մըջիւնները իրենց խանութին մէջ
բոյն ունին եղեր: Օր մը նստած՝ մըջիւն-
ները կը դիտէ: Կը տեսնէ թէ մըջիւնները,
որ ասկէ առաջ ցորենի հատիկները խանու-
թէն դէպի ներս իրենց բոյնը կը բերէին,
սկսած են դէպի դուրս տանիլ: Այս բանը
մէկէն ի մէկ մարդը կ'արթնցունէ, խորհիլ
կու տայ սակաւ: «Մենք քանի որ ամե-
նայն հաւատարմութեամբ կը գործէինք, մեր
գործեր յաջողութեան մէջ էին, մըջիւն-
ներն անգամ իրենց չահածը մեր խանութին
մէջ կ'ամբարէին: Ես անհաւատարիմ գըտ-
նուելով հաւկիթներուն խոչորները առի:
Այս պատճառ եղաւ որ մըջիւններն իրենց
բոյնը ուրիշ տեղ փոխադրեն: Հետեւաբար
մեր չահերն եւս պիտի պակսին ու ձախոր-
դութիւններ պիտի գան: Ուստի պէտք է
որ իմ ըրածս ընկերիս խոստովանիմ: Եւ
կը խոստովանի:

Մարզուան

8. 4. 9.

Փափագեան ընտանիքը իր խորին շնոր-
հակալութիւնը կը յայտնէ ամէն անոնց որ
հաճեցան ներկայ գտնուիլ Տիկին Շաքիկ
Փափագեանի յուղարկութեան տխուր
հանգիսին եւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտ-
նեցին:

Երիտասարդաց կիրակնօրեայ աղօթքի
ժողովը կը սկսի ժամը 8 1/2-ին (Ը. Թ.) Պայպըլ
Հանուսի մատրան մէջ: Խորհրդածութեան
նիւթն է Յովհ. 2. 9 համարը:

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսիա. Ռուսիոյ Զինական եւ Քորէտ-կան քաղաքականութեան վերաբերեալ Սր. Փեթըրսպուրկեան կէս պաշտօնական լուրերը ինչպէս համաձայն, Ռուսիա նպատակ չունի այդ կողմերն հող գրաւելու։ Նաեւ Ռուսիա յայտարարած է Անգղիոյ թէ հող չգրաւելու քաղաքականութեան կը հետեւի։ Նոյն լուրերուն համաձայն՝ Ռուսիոյ նպատակն է բաց դռներ պատրաստել Ռուսական վաճառականութեան համար որ ի մօտոյ, Սիպերիական մեծ երկաթուղոյն աւարտման առթիւ, նոր զարկ մը պիտի ստանայ։ — Սիպերիական երկաթուղին հիմա աւարտած է թուրքաստանի գրեթէ մինչեւ Պայքալ լիճը։ Ռուս կառավարութիւնը որոշած է անմիջապէս սկսիլ եւ ամէն շաբթու կառավարմամբ մը զրկել Սր. Փեթըրսպուրկէ մինչեւ գին ծայրը։ Երկաթուղոյն այժմու ծայրը 4,800 հազարամետր հեռու է Սր. Փեթըրսպուրկէ։ Կառավարմամբ վեց օրէն պիտի կտրէ այդ հեռավորութիւնը։ — Քորէական կառավարութիւնը Ռուսականէն խնդրած է Քորէայէ ետ կանչել զինուորական մարդիկները եւ ելեւմտական խորհրդականը զորս Ռուսիա կարգած էր Քորէայի համար։ Ռուս կառավարութիւնն ալ ընդունած է այդ խնդիրը։ Բոլոր այս իրողութիւնները, Անգլ. Խորհրդարանին մէջ Արտաքին գործերու նախարարի խորհրդականին կողմէ արուած սա հաւաստիքին հետ թէ Անգլ. կառավարութիւնը տեղեկութիւն չունի թէ Զին մտադիր է գլխաւոր Արթըր Ռուսիոյ թողուլ եւ թէ Անգլիա բողոքը ըրած չէ այդպիսի թողման դէմ, կը միտին փարատել խաղաղութեան պահպանման խնդրոյն համար զգացուած կարգ մը անձկութիւններ։ — Ռուսական նաւատորմէն ծովակալ Փոփով անցեալ շաբթու մեռաւ ի Սր. Փեթըրսպուրկ։

Անգլիա. Լորտ Սալլաքըրի տկարութեան համար ցաւոց շատ արտայայտութիւններ տեղի ունեցան Ամերիկայի մէջ, նմանապէս ի Ֆրանսա։ — Արեւմտեան Ափրիկէի Անգլիական եւ Ֆրանսական ստացուածներու սահմանադրութիւններուն վերաբերեալ Անգլիական եւ Ֆրանսական բանակցութիւնները վերջապէս նպատակաւոր դարձուածք մը առին եւ ներդաշնակ եզրակացութեան մը մօտեցած կ'երեւին։

Գերմանիա. Կառավարութիւնը վերջապէս գոհունակութիւնն ունեցաւ զինուորական բարենորոգման ծրագիրը Բայխսթակէն ընդունուած տեսնելու։ Այդ նոր օրինագիծը, որով կը կանոնադրուի զօրաց կողմէ գործուած յանցանքները դատելու կերպը, մտահոգութեան պատճառ էր Գերման նախարարութեան համար, քանզի Արմատական կուսակցութիւնը զինուորական ատենաներու դատավարական եղանակին համար աւելի մեծ բարենորոգումներ կը պահանջէր քան զոր կառավարութիւնն յօտար էր շնորհել։ Միեւնոյն ժամանակ Պալիէրայի կառավարութիւնը չէր ուզեր լքանել իր անկախ զինուորական վարչութիւնը եւ զինուորական ատենանը։ Բոլոր այս գործերուն կարգադրութիւնը յաջողութիւն մ'է նախարարութեան համար։ — Կառավարութիւնը որոշած է ամբողջ մէջ երկու մարտանաւ ալ զրկել Զին։ — Կ'ըսուի թէ Վիլհելմ կայսրն ի մօտոյ Անգլիա պիտի երթայ։

Ֆրանսա. Զրոյցներ կային թէ Ֆրանսա իր ամբողջ նաւատորմը շարժման մէջ պիտի գնէ։ Բայց այդ զրոյցները կը հերքուին։ Ֆրանսական նաւային իշխանութիւններ կ'ըսեն թէ այդ զրոյցներու միակ հիմը սա իրողութիւնն է թէ որոշուած է, քանի մը ամիս առաջ Իտալիոյ մէջ կատարուածին նման, փորձ մը ընել հիւսիսային արեւմտեան ծովեզերաց Ֆրանսական նաւատորմին մէկ մասը շարժման մէջ դնելու իրեն մարզանք մը նաւային պահեստի զօրաց։ — Մերակոյտին մէջ Մ. Թէվընէ եւ Մ. Թարրիէօ, որ ժամանակաւ Դատական նախարարի պաշտօն վարած են, եւ ժողովին նախորդ փոխ նախագահ Մ. Շէօրէ Բէսթիէ ծանուցին թէ մտադիր են նախարարութեան հարցումներ ընել Մ. Զոլայի դատին վրայ։ Բայց հաւանական չէ որ նախարարութիւնն հաւանի առայժմ պատասխանել անոնց հարցումներուն։ — Տիկին Տրէյֆիւս, որու ամուսինն (հարկւրապետ Տրէյֆիւս) հիմա բանտարկութեան պատիժը կը կրէ Ֆրանսական Կուլանայի ծովեզերաց մօտ կղզիի մը վրայ ի Հարաւային Ամերիկա, Ֆրանսական կառավարութեան աղերսագիր մատուցած եւ արտօնութիւն խնդրած է հոն երթալու իր ամուսնոյն ըով։

Աւստրիա. Ֆրանց Եռզէֆ կայսրը յետագած է իր այցելութիւնն ի Թէրիթէ, Զուիցերիա։ Պիտի երթայ Բայխսթակէ այս շաբթուան նիստէն ետեւ։ Աւստրիական վարչապետ Թուն կոմսը Հոնզարիոյ վարչապետ Պառոն Պանֆիլի այցելեց խորհրդակցելու համար այն տնօրինութիւններուն վրայ, որ պիտի գործադրուին որպէս զի Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ կնքելի տասնամեայ նոր համաձայնութիւնն ընդունուի։ Վիէնայի մէջ քանի մը խորհրդակցութիւններ ունեցաւ Բայխսթակէի զանազան կուսակցութիւններու պետերուն հետ, ջանալով ձեռք բերել աջակցութիւնն այնչափ ստուար մեծամասնութեան մը որ ի դերեւ ելլէ խորհուրդը Գերման կուսակցութեան ծայրայեղ անդամներուն, որոնք որոշած են խափանարար ընթացք մը բռնել ինչպէս ըրին նախորդ նստաշրջանին մէջ, Թուն կոմսին գործը քիչ մը զիւրացաւ անով որ Մ. Ապրահամովիչ հրաժարեցաւ ժողովին նախագահ ըլլալու ընտրելիութենէ։ Ասով Աւստրիական վարչապետը կարողացաւ Ընդդիմադիր կուսակցութեան աւելի չափաւոր անդամներն հաւանեցնել այնպիսի մարդ մը նախագահ ընտրելու, որ ընդունելի է նախարարութեան եւ աջակողմին միտնող մայն։ Վերջապէս այս շաբթու Բայխսթակէի գումարման հանգարտ եւ յաջող ըլլալուն յոյսն աւելի զօրաւոր է քան զոր կ'ակնկալուէր երկու երեք շաբթուաջ։

Սպանիա. Միացեալ Նահանգներ. Ամերիկեան նախագահին ու Սպանիոյ Ամերիկեան դեսպանին, եւ Սպանիական կառավարութեան ու Մատրիտի Ամերիկեան դեսպան Մր. Ուտֆըրտի միջեւ փոխանակուած մեծաբանքներէն դատելով, մարդ այդ երկու պետութիւններուն միջեւ պատերազմի մը ծագումը անհնար պիտի համարի։ Միացեալ Նահանգներու նախագահը նորէն յայտարարեց թէ ինք պատերազմ մղելու պիտի չհաւանի առանց այնպիսի պատճառներու, որ ամէն խելացի մարդոց կողմէ կը համարուին բոլորովին բանաւոր։ Այս խաղաղական նշաններուն բերմամբ երկու պետութիւններուն միջեւ տեղի ունեցած ձգտումը մեղմացաւ եւ Սպանիական արժէթղթերուն

գինները քիչ մը բարձրացան սակարանին մէջ։ Սակայն միւս կողմէ Ամերիկա կը շարունակէ իր պատերազմական պատրաստութիւնները։ Պրազիլիայէ գնեց երկու նորաշէն մարտանաւ, որ ծով իջուցուելու գրեթէ պատրաստ են Անգլ. նաւարաններու մէջ։ Կը փութայ ամրացնել Ատլանտեանի եւ Խաղաղականի ծովեզերեայ քաղաքները, մարդիկ ի դէն կը կոչէ բանակին եւ նաւատորմին համար եւ քանի մը սընթաց առեւտրական շոգենաւեր գնեց, որպէս զի իրեն յաճախուկ գործածէ պատերազմի ժամանակ։ Միանգամայն Ամերիկեան Ազգային ժողովին ծրագիր մը ներկայուած է բանակի մարդոց թիւը մինչեւ 103,000 հանելու նպատակաւ։ Սպանիոյ մէջ ալ պատերազմական պատրաստութիւններ փութով առաջ կը տարուին։ Սպանիական կառավարութիւնը Ամերիկեանին հասկցուցած է թէ Բուպացի ապստամբներ Սպանիոյ դիմադրելու շատ կը քաջաբերուն ի տես Ամերիկայի պատերազմական պատրաստութիւններուն, եւ թէ արեւելեան Խաղաղականի մէջ Ամերիկեան նաւատորմի մը կեդրոնացումը փլիպպին կղզեխմբին մէջ ապստամբութեան վերանորոգման առաջնորդած է։ Հանրային կարծիքը սակայն կը սպասէ Մէքսի աղետին Ամերիկեան քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագրին, որ դեռ չհրատարակուեցաւ, թէ եւ կը կարծուի թէ աւարտած է եւ բոլորովին կը հակառակ Սպանիական յանձնաժողովին տեղեկագրին, որ կ'ըսէ թէ Մէքսի ընկղմեցաւ ներքին պայթումի մը պատճառաւ։

Չին. Ֆրանսա Զինէ կարգ մը արտօնութիւններ ուղած է Հայնան կղզւոյն մէջ եւ Զինու հարաւակողմը։ Զինու կառավարութիւնն այդ արտօնութիւնները չտալու համէտ կը թուի։ Ֆրանսա Զինու ութ օր պայմանաժամ տուած է (որ կը լրանայ Մարտ 28ին) իր պահանջումներուն պատասխանին համար։ Դալով Փորթ Արթըրը եւ մօտակայ Թալիէնուան նաւահանգիստը Ռուսիոյ վարձու բռնելու առաջարկին, կ'ըսուի թէ Զին պատրաստ է զթալիէնուան վարձու տալ Ռուսիոյ, պայմանաւ որ Փորթ Արթըրը Զինական ստացուած մնայ։

Ալճալի. Թրանսվալի մէջ, ի Հարաւային Ափրիկէ, Հրեայ հարուստ սեղանաւոր մը տասն օր առաջ իր գրասենեակին մէջ ի Եօ հաննէսպուրկ գնդակահար սպանուեցաւ մարդէ մը որ դրամ պահանջած էր եւ չէր ընդունած։ — Պելճիոյ Լէտիփոլ թագաւորն ի մօտոյ պիտի երթայ այցելել իր աղջկան, Աւստրիոյ Սթէֆանի իշխանուհիին, որ սկսած է ապաքինիլ ծանր հիւանդութենէ մը ի Վիէնայ։ — Փորթուկալ որոշած է իր ծովեզերքն ամրացնել ունէ պատահականութեան առջեւ անպատրաստ չգտնուելու համար։ — Հնդկաստանի հիւսիսարեւմտեան սահմանադիր Աֆրիտինները ցուցին թէ յանդուգն պատերազմիկներ են իրենք։ Անգլ. կառավարութիւնն սկսած է քննել ծրագիր մը, որով կ'ուզուի մղել զանոնք բազմութեամբ Անգլ. բանակը մտնելու։ — Պելլիբրի մէջ (Անգլիա) անխափան զայթուած մը քառասուն մարդիկ մեռան։ — Սերպիոյ Ալեքսանտր թագաւորը հարսանիքէ բռնուեցաւ։ — Պելուճիստանի մէջ Անգլիացի քաղաքական գործակալ մը սպանուեցաւ մարդէ մը որ գիշեր տան մտաւ անոր սենեակը։ Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ եւ անմիջապէս մահուամբ պատժուեցաւ։ — Ռուս մանիոյ Երեսի. Ժողովը, կառավարութեան

արտաքին աշխարհավարութեան վրայ երկար վիճաբանութենէ մը ետեւ, 50ի դէմ 95 քուէով վճարեցութիւն յայտնեց նախարարութեան։ — Յունական տուգանքի փոխառութեան երաշխաւորութիւնն արտօնող ծրագիրը զաւ շարժու պիտի ներկայացուի Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին։ — Սերպիոյ եւ Մոնթենեգրոյի յարաբերութիւնները դարձեալ ձգտուեցան փախստական թափչի Մոնթենեգրոյի կողմէ պաշտպանելուն համար։ — Ֆրանսայի ընդհանուր ընտրութիւններն հաւանորէն Ապրիլ 24ին տեղի պիտի ունենան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ուրբաթ Սէլամըզի արարողութենէն ետեւ Ֆրանսական դեսպան Մ. Բանպոն պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս Վիէ. Սուլթանի ներկայանալու։

Երկուշաբթի Մ. Բանպոն Արեւելեան ձեպնթագով ուղեւորեցաւ Ֆրանսա՝ այցելել իր կնոջ, որ հիւանդ է եւ ձմեռն անցուց ի Փո, ուր ձմեռն եղանակը տաքուկ եւ անելի յարմար է փափուկ թոքերով անձերու բնակութեան։ Մ. Բանպոնի բացակայութիւնն իր երեք շաբաթ պիտի տեւէ, կը կարծուի։

Կիրակի Կայս. պալատան մէջ հարսանեկան ուրախութիւններ սկսան Կայսերազուն Նաիմէ իշխանուհւոյն ամուսնութեան առթիւ ընդ Մէհմէտ Բէմալէտին փաշայի, որ Օսման փաշայի որդին է։ Շէյխ իւլ Իսլամը, կրօնական եւ պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ նոյն օր հրաւիրուեցան պալատ, ուր կրօնական պաշտօն կատարուեցաւ եւ աղօթքներ մատուցուեցան Վիէ. Սուլթանի արեւշատութեան համար։ Կէսօրէն ետքը հոյակապ սեղան մը տրուեցաւ, որու մասնակցեցան հրաւիրեալները հաւատարմութեան եւ ցնծութեան ամէն խանդավառութեամբ։ Երկուշաբթի զիշեր ուրիշ մեծ սեղան մը տրուեցաւ Կայս. պալատան մէջ, ուր դեսպանական ամբողջ մարմինն հրաւիրուած էր հանդերձ քարտուղարներով, առաջին թարգմաններով եւ պահականաւորու հրամանատարներով։ Այս հացկերոյթին ներկայ էին Մեծ Եպարքոսը, արքունեաց հրամանատար Օսման փաշա, եւ Արտաքին գործերու նախարար Թէվֆիկ փաշա։ Այս առթիւ Պառոն Բալիէ, իբրեւ զեսպաններուն երիցագոյնը, իր պաշտօնակիցներուն կողմէ բանախօսելով խնդակցութիւն յայտնեց Ն. Կ. Վեհափառութեան, եւ ուրիշ զեսպաններ նոյն առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրին անհատապէս։ Վիէ. Սուլթանը մեծ մեծերմութիւն ցուցուց բոլոր իր հիւրերուն։ Կայս. նուագախումբը նուագեց հացկերոյթի պահուն։ Երեքշաբթի զիշեր Մեծ Եպարքոսը եւ բոլոր միւս նախարարները, Կայս. պալատան պաշտօնէութիւնը, Միւշիւրներ, Վէզիրներ, Պալատ աստիճան կրողներ, Ֆէրիդներ եւ ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, ինչպէս եւ Օսմ. Պանքայի տնօրէնները, Հանրային պարտուց վարչութեան ժողովի անդամները, Մ. Զարիֆի եւ Բրէտի Լիոնէի տնօրէնը պատիւ ունեցան Կայս. հացկերոյթի հրաւիրուելու։

Վանի նորընտիր կուսակալ Թահիր փաշա հինգշաբթի իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ եւ շաբաթ Ֆրանսական շոգնատու Պահրի փաշա՝ Ատանա եւ Էնիս փաշա՝ Պասրա ուղեւորեցան։

Իգլա՝ յողուածով մը ուշադրութիւն կը հրաւիրէ Օսմ. պետութեան ելեւմտական կացութեան բարեփոխ վիճակին վրայ նկատմամբ Հանրային պարտուց վարչութեան։ 1881էն ի վեր պարտքին տոկոսը կանոնաւորապէս վճարուած է եւ մայր գումարը 11,084,232 Օսմ. ոսկի իջուցուած է։ Վճարելի պարտութիւններուն համագումարն է 181,699,844 Օսմ. ոսկի։

Պալլաքէսիբի եւ չրվակայից դժբախտ ժողովուրդը տակաւին կը նեղուի երկրաշարժի ցնցումներէն որ բարեբախտապէս թեթեւ եւ ընդհանրապէս կարճատեւ են։ Այսու ամենայնիւ հաճելի չէ սա զգացումը թէ երկիրն հաստատուն չէ։

Որովհետեւ որոշուած է թէ, մինչեւ որ Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ հիւպատոսական նոր պայմանագրութիւնը կնքուի, Թուրքիոյ Յոյն հիւպատոսներուն արտօնագիր պիտի չղկուի իրենց պաշտօններն ըստ սովորութեան ի գործ դնելու համար, նահանգային իշխանութիւններուն հրահանգ ղրկուեցաւ եւ զեկուցուեցաւ թէ յիշեալ հիւպատոսներն արտօնուած համարուելու են Յոյն հպատակներու շահերուն հսկելու, թէեւ զեռ օրինական արտօնագիր չեն ստացած։

Գերմանական Օլաւիպոլ մարտանաւը, որ ժամանակէ մը ի վեր կը գտնուէր ի Կրեաթէ, անցեալ շաբթու կղզւոյն Եւրոպական զօրաց Գերմանական բաժինը կազմող տասնեկուց Գերմանացի զօրքերն առնելով մեկնեցաւ Միջերկրական զէպ արեւմտեան կողմը Գերման կառավարութեան հրամանաւ։ Գերման զօրաց մեկնումէն առաջ կղզւոյն Եւրոպական զինուորներն ընդհանուր զօրահանգէս մը ըրին, որուն մասնակցեցան Գերման զօրքերը։

Սուտանցիները Շէյխ Մահմուտի հրամանատարութեամբ իյարթումի մօտերը Շէյնտիէ արշաւած են որպէս թէ յարձակելու համար Եգիպտական զօրաց վրայ, որ Նեղոսի եզերքը եւ Պէրպէրի մէջ հաստատուած են Բիշընըր փաշայի հրամանատարութեամբ։ Զինուորական օգնութիւն փութով ղրկուած է զէպ Եգիպտական յառաջացեալ կայանները Աթպարա գետին մօտ։ Սակայն Սուտանցի չէյսերը Աթպարա երթալէ ետեւ կեցուցին իրենց արշաւը եւ կը թուի թէ սկսած են նահանջել։ Հաւանորէն այդ արշաւանքն ըրին Եգիպտական զօրաց զիրքերը քննելու նպատակաւ։ Բիշընըր փաշա յառաջխաղացութիւն պիտի չընէ մինչեւ որ Նեղոսի ջուրերը բարձրանան (որ կ'ակնկալուի երկու ամիսէն), երբ թնդած թակիրները կրնան անցնիլ Աթպարա գետին բերնէն վեր գտնուած ծանծաղուտներէն։

Հալապիի տիպար ազարակին մէջ պատուաստի փորձարկութիւն կը կատարուի ըստ այն եղանակին զոր Տր. Նիքոլ կ'առաջարկէ իբրեւ դարման արջառախտի։

Հայտարարաւոր նոր նաւահանգստին շինութեան յատուկ արտօնագրին գլխաւոր կէտերը որոշուած են Հանրագումար շինութեան նախարարութեան կողմէ։ Անատոլի երկաթուղեաց ընկերութիւնը պիտի ձեռնարկէ շինել նաւահանգիստէն զատ քարափ մը, որ պիտի երկարի մինչեւ Անգլ. գերեզմանատան պարիսպը եւ թերեւս անելի անդին, նաեւ մթերանոցներ եւ մաքսատուն մը։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ Մ. Փասքալ Կրուսէ ծանուցած է թէ մտադիր է նախարարութեան հարցում ուղղել Ֆրանսայի արտաքին աշխարհավարութեան վրայ, մանաւանդ Ֆրանսայի կողմէ Զինու ներկայուած պահանջումներուն նկատմամբ Ռուսիոյ հետ ունէ համաձայնութեան վրայ։ Մ. Հանթթօ հաւանած է այդ հարցումներուն պատասխանել շաբաթ։

Մէյն զրահաւորին աղետին Ամերիկեան ըննիչ յանձնաժողովին տեղեկագիրը Մաքինի նախագահին յանձնուած է։ Փարիզէ կը հեռագրուի թէ այդ տեղեկագիրը ունէ մէկու պատասխանատուութիւն չվերագրելու Սպանիական կառավարութիւնը կը ցուցնէ թէ քանի մը կարեւոր յաղթութիւններ տարած է Գուպայի ապստամբներուն վրայ եւ կը յուսայ փութով խաղաղացնել կղզին։ Գուպայի մէջ խաղաղութեան վերահաստատումը արդարեւ միակ հնարաւոր միջոցն է Ամերիկայի եւ Սպանիոյ միջեւ պատերազմի մը ծագման առջեւն առնելու, վասն զի Ամերիկա հաստատ որոշած է թէ կղզւոյն արդի վիճակը գարունէն անդին տեւելու չէ։

Պրէսթի եւ Շէրպուրի Ֆրանսական նաւատորմը շարժման մէջ դնելու փորձը կատարեալ յաջողութեամբ կատարուեցաւ։

Աւստրիոյ Բայսարաթը երկուշաբթի գուժարեցաւ։ Թուն կոմսը բոլոր կուսակցութիւններուն աջակցութիւնը խնդրեց առկա խնդիրներուն բանաւոր լուծում մը տալու համար։ Բայսարաթի անդամները «կեցցէ» աղաղակեցին ի պատիւ Կայսեր։ Երբ ժողովին գործառնութիւններն սկսան, Գերման ծայրայեղ կուսակցութեան անդամներն անմիջապէս սկսան նախատինք ընել նախագահ Մ. Յոխի։ Այս կը ցուցնէ թէ որոշած են, եթէ կարելի է, անհնար ընել Թուն կոմսին բազալի «բանաւոր լուծումը»։

Փարիզի մէջ զրոյց կայ թէ Անգլիա եւ Ռուսիա զաղտնապէս համաձայնած են Փորթ Արթըրի եւ Գորէայի խնդրոյն նկատմամբ։ Այս զրոյցներն հաւանորէն ծագում կ'առնեն Ռուսիոյ վերջին անակնկալ սա յայտարարութենէն թէ Գորէա կարող է իր գործերը վարել առանց արտաքին օգնութեան, եւ թէ հետեւապէս Ռուսիա կը հաւանի ետ կանչել Գորէայի ծառայութեան մէջ գտնուած իր պաշտօնեաները։ 1897 Փետր. 28ին էր որ հրատարակուեցաւ Ռուսեւքորէական դաշնագիր մը, որու համաձայն Գորէայի ելեւմտական գործերն այնուհետեւ Ռուս պաշտօնեաներու հսկողութեան տակ պիտի ըլլային։

Աթենքէ կը հեռագրուի թէ Տէլեանիի կուսակցութիւնը կը յուսայ առաջին պատեհ տեթիւ տապալել Մ. Զաիմիսի նախարարութիւնը։ Այդ կուսակցութիւնը կը հաշուէ թէ իբր 100 քուէ կարելի է ապահովել նախարարութեան հանդէպ վստահութեան արտայայտութեան մը դէմ։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

Գանձութե	23 49
Բուժելի երկաթուղի	407
ԳՐԱՄԱԿ. ՕՍՄ. ՈՍԿԻՆ 100Է	
Մէծերտիյէ	108 7
Մէթալիք	96
Մանր արծաթ	103 10
Ռուսիոյ բոլ	90
Նաւարդէան	87 4
Գրեթից	54 3
Անգլ. ոսկի	109 30
Մանէթ թղթ.	8 59

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՕՍԿԱՐԱՆՆԵՐ
Ֆինանսաւար տոգուղը. Ամերիկացի խան